

SZAKDOLGOZAT

Sipőcz Evelin

2025

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzési szak

GYŐR BELVÁROSÁNAK ZÖLDFELÜLETI FEJLŐDÉSE

Belső konzulens:	Jánossyné Pernecky Sára Tudományos segédmunkatárs
Belső konzulens tanszéke:	Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszék
Készítette:	Sipócz Evelin

Budapest

2025

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés és célkitűzések	4
2	Szakirodalmi áttekintés	5
3	Győr Belváros bemutatása	7
3.1	Földrajzi elhelyezkedése	7
3.2	Természeti adottságok	8
4	Módszertan.....	9
4.1	Kutatási terület lehatárolás	9
4.2	Irodalomkutatás	9
4.3	Tájtörténeti elemzés.....	10
4.4	Terepbejárás.....	10
5	Kutatási terület tájtörténete.....	11
6	A vizsgált terület zöldfelületi rendszere	15
6.1	Radó-sziget.....	18
6.2	Várfal sétány.....	24
6.3	Batthyány Tér	26
6.4	Eötvös park.....	30
6.5	Honvéd liget	34
6.6	Városház tér	37
6.7	Bisinger sétány	39
7	Jövőkép, fejlesztési lehetőségek	42
7.1	Radó sziget	42
7.2	Várfal sétány.....	42
7.3	Batthyány tér	42
7.4	Eötvös park.....	43
7.5	Honvéd liget	43
7.6	Városház tér	43
7.7	Bisinger sétány	43
8	Összegzés	45
9	Irodalomjegyzék.....	47
10	Mellékletek:.....	49

1 Bevezetés és célkitűzések

Az elmúlt évtizedek dinamikus városiasodása, illetve a klímaváltozás globális kihívásai rámutattak arra, hogy a városi zöldfelületek fejlesztése és fenntartása kulcsszerepet játszik a megfelelő minőségű városi élet megteremtésében. Jelentőségük meghatározó a településtervezés valamint a környezetvédelem szempontjából, ugyanis a zöldfelületek számos olyan pozitív tulajdonsággal bírnak, mint a szén-dioxid megkötése, a hőmérséklet csökkentése, a kikapcsolódási és pihenési lehetőség a városlakók számára, valamint az ökoszisztéma diverzitásának elősegítése. Mindezen előremutató tulajdonságok miatt dolgozatomban Győr belvárosi zöldfelületeinek vizsgálatára koncentráltam, ezzel segítve a város zöldfelületei rendszerének átfogóbb megértését. Igyekszem olyan javaslatokat tenni a munkámban, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy Győr hosszútávon fenntartható és élhető város legyen.

A munkám során olyan kérdésekre kerestem a választ, minthogy miként alakult ki a mai városszerkezet? Milyen tényezők befolyásolták a ma látható zöldfelületek kialakulását? Milyen történeti folyamatok alakították át Győr belvárosának zöldfelületeit az évszázadok folyamán? Milyen funkciókkal rendelkeztek korábban a vizsgált területek? Milyen jelentőségük van a parkoknak napjainkban, nemcsak az ökoszisztéma, de a társadalom aspektusából vizsgálva? Milyen további fejlesztések javíthatnák az élhető es fenntartható városi környezetet?

A témaválasztást személyes kötődés is indokolta, ugyanis Győr az a nagyváros, amely gyermekkori lakóhelyemhez a legközelebb helyezkedik el. Ezen felül sok időt töltöttem itt életem során, így lehetőségem nyílt a város környezeti adottságainak és fejlődésének testközelből történő megfigyelésére.

A dolgozat során először ismertetem a témához kapcsolódó alapfogalmakat, majd bemutatom az általam vizsgált területet, annak elhelyezkedését és földrajzi tulajdonságait. Ezt követően áttérek a munkám módszertani ismertetésére, majd térképi elemzések segítségével bemutatom Győr belvárosában található zöldfelületek történeti fejlődését és azok mai állapotát. Végül felvázolom a zöldfelületek fejlesztéseinek jövőbeli lehetőségeit, illetve összegzem a munkám legfontosabb konklúzióit.

2 Szakirodalmi áttekintés

Egy település felszíne biológiailag aktív, azaz zöldfelületek és vízfelületek, valamint biológiailag inaktív, azaz beépített, burkolt felületekből tevődik össze. A szakdolgozatom központi fogalma a zöldfelület, amelyet a mindennapi szóhasználatban gyakran összemosnak a zöldterülettel. A következőkben először e két fogalom jelentését tisztázom, majd a zöldfelületek városi környezetben betöltött szerepét és jelentőségét mutatom be.

A városi **zöldfelületek** fogalmára nincs egyetlen, mindenki által elfogadott meghatározás, a hazai és a nemzetközi szakirodalomban is számos, részleteiben kissé eltérő definíció jelenik meg (Taylor-Hochuli, 2017). Jelen dolgozatban zöldfelület alatt a településen belüli minden olyan köz- vagy magántulajdonú területet értem, amelynek felszínét túlnyomórészt élő növényzet borítja. Ide tartoznak többek között a közparkok, közkertek, belső udvarok, magánkertek, utca- és térfásítások, folyó- és útszéli zóldsávok, városi erdőfoltok, az egyes intézményekhez kapcsolódó parkosított területek, valamint a temetők is. (Jim-Chen, 2003)

A zöldfelületi rendszer kiemelt elemei a **zöldterületek**, amelyek kizárólag közterületek lehetnek. Az OTÉK 27. §-a önálló területfelhasználási kategóriaként határozza meg őket, amelyre sajátos jogszabályi előírások vonatkoznak (253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet).

A zöldfelületek kiemelt fontosságúak a városi környezetben. A zöld növényzet által jelentősen hozzájárulnak a városok fenntarthatóságához és élhetőségéhez. Javítják a levegő minőségét, mérséklék a városi hőszigetelést, kedvezően befolyásolják a vízháztartást, valamint védelmet nyújtanak számos kedvezőtlen hatással szemben, például az erős szél, a talajerózió, a por- és légszennyezés, illetve a közlekedési zaj ellen. Mindezek mellett élőhelyet is biztosítanak a növény- és állatvilág számára, így a sűrűn beépített környezetben is támogatják a biológiai diverzitás fennmaradását. (WHO, 2016) A növényzet az épületekkel és a burkolt felületekkel együtt formálja a település karakterét. Képes lágyítani az épített terek határait, átmenetet és kontrasztot képezni a természetes és mesterséges felületek között, illetve bizonyos elemeket kiemelni vagy éppen eltakarni. Különösen fontos, hogy a helyi adottságokhoz jól alkalmazkodó és ellenálló fajok alkossák ezeket a felületeket, amelyek hosszú távon is fenntarthatóan megőrzik az ökológiai és esztétikai értéküket. Városon belül a zöldfelületek térbeli elhelyezkedése és kapcsolatrendszere is meghatározó. A településszövet fontos strukturális elemei, ezáltal megfelelő rendszerbe szervezve vizuálisan és funkcionálisan is tagolják a városi teret, segítik annak áttekinthetőségét és átjárhatóságát, valamint kapcsolatot teremtenek a település belső részei és a környező táj között (Harasimowicz, 2018). Társadalmi szempontból

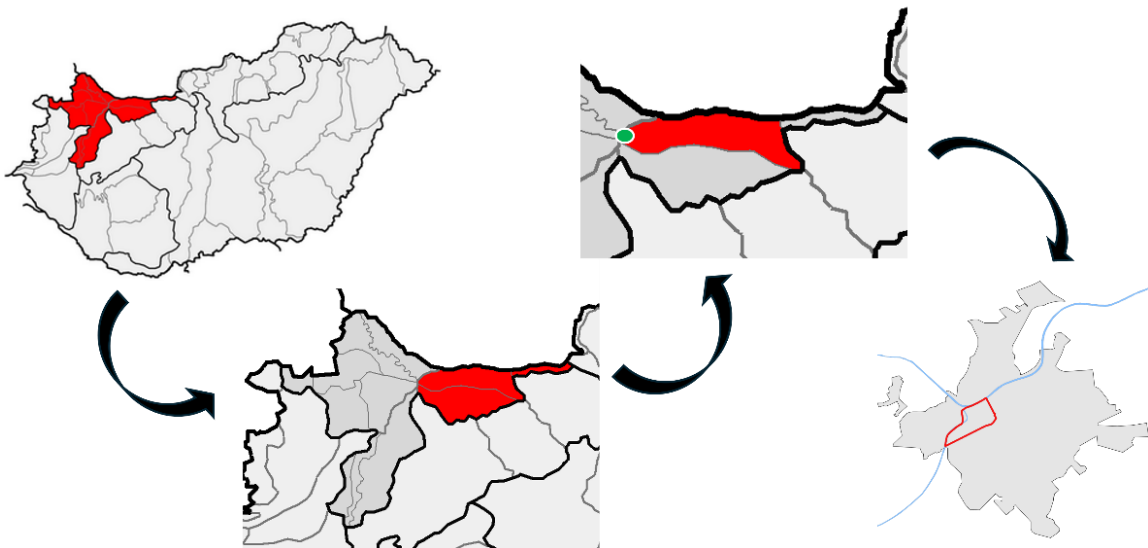
is nagy jelentőséggel bírnak, mivel rekreációs szintként szolgálnak. Lehetőséget biztosítanak a pihenésre és a különféle szabadidős mozgásformákra, ezáltal hozzájárulnak a mentális és fizikai egészség megőrzéséhez, valamint hozzájárulnak a közösségi kapcsolatok kialakulásának és erősödésének (WHO, 2016).

3 Győr Belváros bemutatása

3.1 Földrajzi elhelyezkedése

Az munkám során vizsgált tájrészlet Magyarország nyugati részén, Kisalföld központjában található. Földrajzi értelemben a Komárom–Esztergomi-síkság területén, ezen belül a Győr–Tatai-teraszvidék kistáján, Győr város közigazgatási határain belül helyezkedik el, nyugati irányba mintegy 120 kilométerre Budapesttől, az ország egyik legfontosabb közlekedési és gazdasági csomópontjában (1. ábra).

Győr vármegye jogú város, Győr-Moson-Sopron vármegye székhelye. A település elhelyezkedését tekintve stratégiai jelentőségű, ugyanis közel fekszik az osztrák határhoz, valamint az M1-es autópálya közvetlen kapcsolatot biztosít a főváros, Ausztria és Szlovákia irányába. Gyakran nevezik a „folyók városának” ugyanis a Mosoni-Duna, a Rába és a Rábca folyók találkozásánál terül el (Göcsei, 1997).

1. ábra: A vizsgált terület elhelyezkedése különböző léptékekben. Balról jobbra haladva piros színnel jelölve látható Magyarországon belül a Kisalföld, ezen belül a Komárom–Esztergomi-síkság, majd a Győr–Tatai-teraszvidék, ahol egy zöld pont jelöli Győr városát. A jobb oldali ábrán Győr közigazgatási területe szürkével, azon belül a kutatási terület piros körvonallal jelenik meg.

Forrás: Saját szerkesztés

Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2025. január 1-jén Győr népessége 129 373 fő volt (KSH, 2025). Az utóbbi években a város lakossága stabil növekedést mutatott, ami jórészt a belső migrációval és a szuburbanizációval magyarázható. A környező településekről és kisebb városokból főként a jobb munkalehetőségek és infrastruktúra miatt egyre többen költöznek Győrbe.

3.2 Természeti adottságok

A város domborzati és talajtani adottságait a Rába és a Mosoni-Duna folyók, valamint a közeli árterületek és kis vízfolyások döntően befolyásolják. A táj gyengén tagolt, teraszos hordalékkúpsíkság, csak kisebb dombok és völgyek találhatóak, amelyek az egyes folyók mentén formálódnak (Göcsei, 1997).

A terület talaját elsősorban üledékes közettípusok jellemzik agyagos és löszös rétegekkel (Dövényi, 2010). A város környékén kedvező mezőgazdasági talajok találhatóak, amelyek a szántóföldi növénytermesztéshez ideálisak. A városban található zöldfelületek talaja jellemzően jó vízmegtartó képességgel rendelkezik, ami segíti a növények fejlődését.

Győr éghajlata mérsékelt kontinentális, hosszú, meleg nyarakkal és hideg telekkel. A csapadék eloszlása viszonylag egyenletes az év során, de a nyári hónapokban az esőzések gyakoribbak, ami kedvező a mezőgazdasági tevékenységekhez, valamint biztosítja a zöldfelületek számára is a megfelelő vízellátottságot (Borovszky, 1908).

A város és környéke gazdag, védendő növény- és állatvilággal rendelkezik. A folyók mentén különféle vízi és part menti növényfaj, valamint számos vízimadár és emlős található. A Duna alacsonyártéri sávjában a puhafás ligeterdők, mocsarak jellemzők, kevésbé elterjedtek a keményfás ligetek (Dövényi, 2010). E zöldfelületek fontos élőhelyet biztosítanak a városi fauna számára, többek között rovaroknak, madaraknak és kisebb emlősöknek. Találkozhatunk nagy mocsári és fülcsigával, tavi és vándorkagylóval, kecskebékával és vízisiklóval is. A madárvilágot többek között a tőkés réce és a szürke gém képviseli, de a nyugodtabb, zavartalan részeken bakcsó is előfordul. Hamvas rétihéját és különböző bagolyfajokat is megfigyeltek itt, bár számuk az utóbbi években megfogyatkozott. (INT-01)

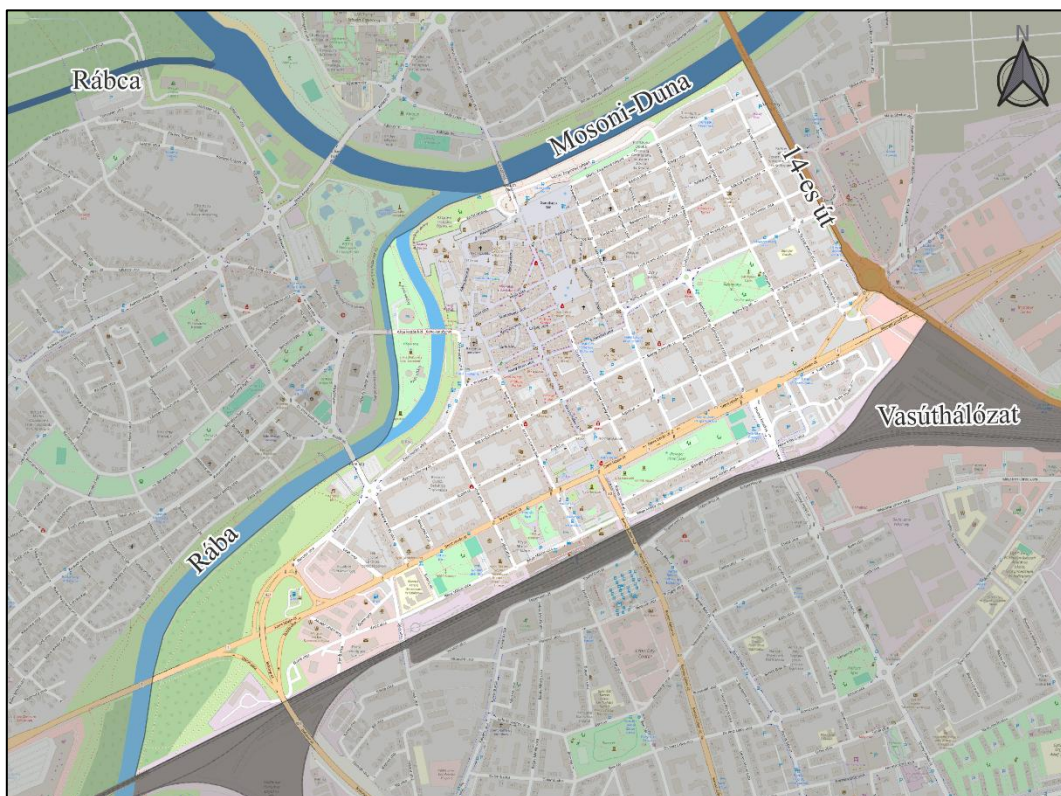

4 Módszertan

A szakdolgozat ezen fejezetében bemutatom azokat az eszközöket és megközelítéseket, amelyekkel Győr belvárosának zöldfelületi fejlődését elemeztem. A munkám első lépéseként a kutatási terület lehatárolását végeztem el, ezt követte irodalomkutatás, történeti és térinformatikai elemzések, valamint terepi adatgyűjtés. Az összegyűjtött adatok alapján elemzést végeztem, amelynek eredményeit térképekkel és táblázatokkal is szemléltetek.

4.1 Kutatási terület lehatárolás

A vizsgált terület lehatárolása természetes és mesterséges határvonalak mentén történt. Északon a Mosoni-Duna, nyugaton a Rába folyó képez természetes választóvonalat, míg délről a vasútvonal, keletről pedig az úthálózat szolgál mesterséges határként. (2. ábra) Az így kapott területrész megközelítőleg 14 km², amely Győr Belvárosát öleli fel. Ez a város történelmi és kulturális magja, számos műemlékkel, középülettel és modern városi funkcióval.

2. ábra: Vizsgált terület lehatárolása

Forrás: Saját szerkesztés, OpenStreetMap

4.2 Irodalomkutatás

Az irodalomkutatás keretében először feldolgoztam Győr helytörténeti és városrendezési kiadványait, a város fejlődésével és zöldfelületi rendszereivel foglalkozó tanulmányokat. Majd a témához kapcsolódó korábbi szakdolgozatokat és diplomamunkákat kerestem és olvastam át,

valamint a magyar és nemzetközi szakirodalomban megjelenő, belvárosi parkokra és városi zöldfelületi rendszerekre vonatkozó esettanulmányokat.

4.3 Tájörténeti elemzés

A vizsgált terület időbeli alakulásának feltárásához különböző korokból származó katonai felméréseket, kataszteri térképeket, légifotókat, valamint műholdfelvételeket használtam, amelyeket térinformatikai módszerekkel dolgoztam fel. A rendelkezésre álló források összehasonlításával vizsgáltam a beépítettség és a zöldfelületi arányok időbeli változását, a parkok kiterjedésének és kapcsolatrendszerének alakulását, illetve az egykori vásárterek, erődrendszerek és közterek funkcióváltását.

4.4 Terepbejárás

A térképi elemzéseket több alkalommal végzett terepbejárások egészítették ki. A terepmunka célja a vizsgált parkok jelenlegi állapotának és használati funkcióinak feltérképezése, valamint a zöldfelületek szerkezeti, esztétikai és ökológiai jellemzőinek azonosítása volt. Ennek keretében fényképes dokumentációt készítettem, rögzítettem a parkhasználattal kapcsolatos észrevételeimet, valamint felmértem a burkolatok, az utcabútorok, a játszótéri eszközök és a növényállomány állapotát. Továbbá lehetőségem adódott találkozni Hencz Helga helyi tájépítésszel is, aki a városi zöldfelületek átalakításában és fejlesztésében vállalt szerepe révén gyakorlati tapasztalatokkal és háttérinformációkkal segítette a kutatást.

5 Kutatási terület tájtörténete

A tájépítészeti kutatásokban a tájvizsgálat részeként fontos a vizsgált terület tájalakulásának áttekintése történeti térképek és adatbázisok felhasználásával, hiszen ezek segítenek megérteni a mai szerkezet és használat kialakulását. Célom Győr tájtörténetének részletes feldolgozása és a város alakulásának bemutatása.

Ásatások és régészeti leletek tanúskodnak arról, hogy Győr történeti belvárosának területe már az őskorban is lakott volt. Az első jelentősebb település Krisztus előtt 500 körül alakult ki az Arrabo folyó torkolatánál. Az itt élő kelták a folyóról *Arrabonának* nevezték el, mely név csaknem 800 éven át fennmaradt és a név rövidített formáját - *Raab* - a település német elnevezése napjainkig megőrizte (Borbíró-Valló, 1956).

A római kereskedők időszámításunk után egy évtizeddel a folyók találkozásánál kiépítették a Bécs és Aquincum közötti hadiutat, melynek átkelőhelyét és a köré épülő lakosság védelmét egy megerősített, négyzetes alaprajzú katonai tábor biztosította Káptalandombon. A honfoglaló magyarok először ezt az erősséget szállták meg, ahol a megmaradt és megerősített római falak között Szent István várispánságot és püspökséget alapított (Sáry, 1997). Egyes történészek szerint a település a mai nevét az itteni első várispán, Geur lovag után kapta (Szőke, 1960).

A nyugati támadások, majd a törökök előre nyomulása szükségessé tette a középkori belváros átépítését és bástyákkal való megerősítését. Az 1500-as évek közepén a kanyargós, szűk utcahálózat helyén kialakult a szabályos főtér, a mai Széchenyi tér és az ahhoz kapcsolódó, máig is a Belváros szerkezetét jellemző merőleges utcák rendszere (Borbíró-Valló, 1956).

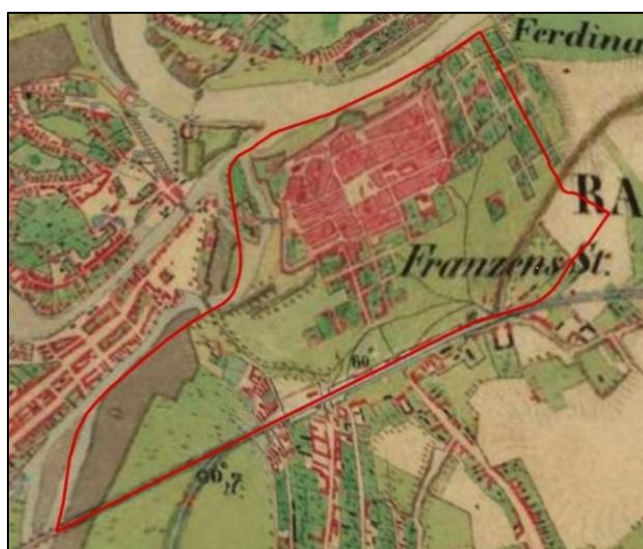
A török veszély megszűnését követően a súlyos károkat elszenvedett város a következő évszázadokban fejlődésnek indult. Győrt 1743-ban szabad királyi várossá nyilvánították. Ebben az időszakban épültek meg azok a barokk stílusú lakóépületek, amelyek ma is meghatározzák a történelmi Belváros arculatát. Az ellenreformáció idején a városban letelepedő jezsuita és karmelita rendek fontos szerepet játszottak Győr vallási és oktatási központtá válásában, ugyanis templomokat, kolostorokat, kórházakat, valamint iskolákat építettek ide. Az 1784-ben készített első katonai felmérés jól szemlélteti az erődrendszert és az azon belül kialakított szabályos rácsos utcahálózatot. A városfalakon kívüli terület szinte teljesen beépítetlen volt akkoriban (3. ábra).

A napóleoni időkben a védőművek elbuktak, ezután a város vezetői 1820-ban elhatározták azok lerombolását, ami közel 30 évig tartott. A felszabadult területekre kezdetben fásított parkokat és ligeteket terveztek, amelyek egy úgynevezett zöld gyűrűt képezhettek volna az Óváros körül

3. ábra: Az első katonai felmérés térképe 1784
(térkép forrása: <https://maps.arcanum.com/>)

(Borbíró-Valló, 1956). Ehelyett azonban ezek fokozatosan beépültek igazodva a meglévő, szabályos városszerkezethez, így 2 új városrész alakult ki: *Ferencváros* és *Ferdinándváros* (Winkler, 1997). A vár emléke lassan feledésbe merült, csupán a Kastély- és Sforza-bástya maradt meg. Nem sokkal az utolsó bástyadöntést követően, az első vasútvonal 1855-ben kezdte meg működését a városban. Kiépítésével Győr közvetlen összeköttetésbe került Béccsel és Budapesttel, így az ország egyik legjelentősebb kereskedelmi központjává vált. Ezek a folyamatok, azaz a védelmi falrendszer megszűnése, ennek következtében a település lassú keleti és déli irányú terjeszkedése, valamint a vasút kiépítése megfigyelhetőek az 1857-ben készült felmérésen (4. ábra).

4. ábra: A második katonai felmérés térképe 1857
(térkép forrása: <https://maps.arcanum.com/>)

A város fejlődésében jelentős fordulópontot hozott Zechmeister Károly polgármester tudatos városrendezési programja, melynek köszönhetően megindult az iparosodás folyamata (Borbíró-Valló, 1956). A harmadik katonai felmérés idejére már jelentős városi terjeszkedés figyelhető meg, a vizsgált terület szinte teljesen beépült. (5. ábra).

5. ábra: A harmadik katonai felmérés térképe 1869-1887
(térkép forrása: <https://maps.arcanum.com/>)

A Rába szabályozásának következtében a sziget területe megnövekedett, a Rábca itteni ágát pedig új mederbe terelték, melynek feltöltésén alakult ki a mai Bercsényi liget. (6. ábra)

6. ábra: Magyarország katonai felmérése 1941
(térkép forrása: <https://maps.arcanum.com/>)

A második világháborút utáni évtizedekben, elsődleges feladattá vált a súlyosan károsodott épületállomány helyreállítása és az újjáépítés. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a lakótelepek kialakítása, majd az 1970-es évektől Győr történeti belvárosának tervszerű megújítása is. Az

átalakítás részeként fokozatosan kizárták a gépjárműforgalmat a belvárosi utcákból és előtérbe került a közterek és a zöldfelületek rendezése. A lakónépesség száma ebben az időszakban elérte a 100 ezer főt, amely növekedés nyomán 1971-ben Győrt megyei jogú várossá nyilvánították. (Sáry, 1997).

A Belváros történeti negyedei is jelentősen megújultak, miközben sikerült megőrizniük eredeti hangulatukat, aminek elismeréseként Győr 1989-ben elnyerte a műemlékvédelem Európa-díját. Győr egy dinamikusan fejlődő, mégis történeti örökségeit megőrző város napjainkban is.

6 A vizsgált terület zöldfelületi rendszere

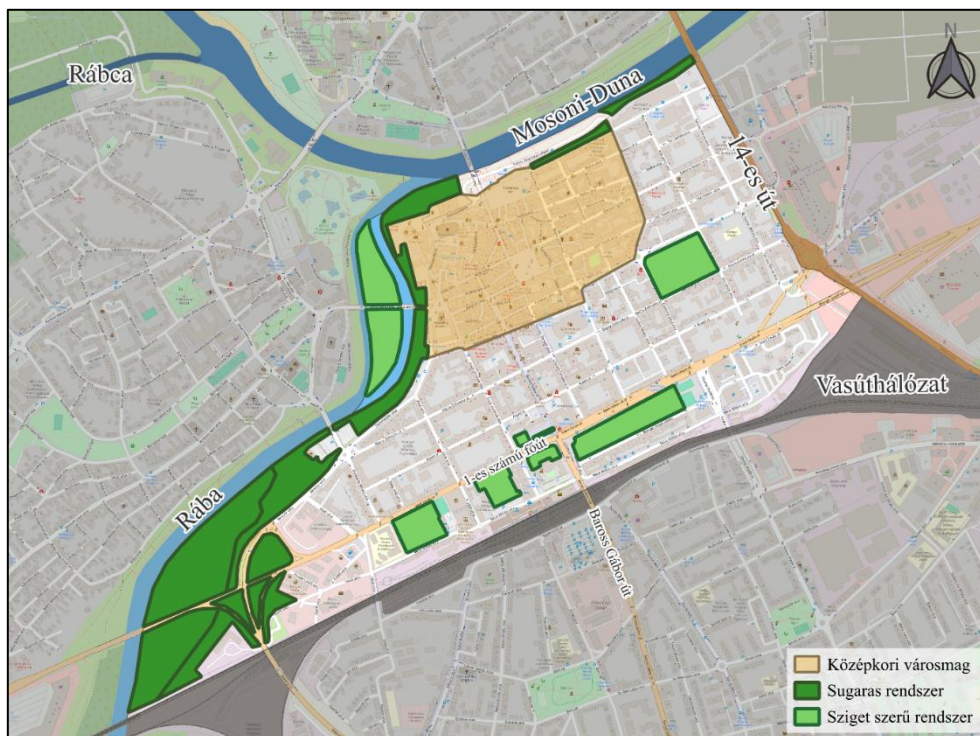
Győr várostörténeti fejlődésének és településszerkezetének áttekintése után ebben a fejezetben a történelmi városmag (ma Belváros városrész) zöldfelületeinek bemutatására térek át. A városi környezetben megtalálható zöldfelületeket nem csak különálló foltokként, hanem összefüggő hálózatban is érdemes vizsgálni, ugyanis csak együtt tudják megfelelően kifejtteni a korábban már említett esztétikai, ökológiai és az emberekre gyakorolt kondicionáló hatásukat. Ebben a fejezetben azt vizsgálom, hogy hogyan illeszkednek a belvárosi zöldfelületek Győr központi helyzetű városrészének zöldfelületi rendszerébe és milyen minőségű zöldinfrastruktúra elemek (vonalas, pontszerű) kapcsolják össze őket egymással. Ezt követően bemutatom a legjelentősebb zöldfelületek kialakulástörténetét és jelenlegi állapotát.

A középkori városmagot szűk utcahálózat és rendkívül sűrű beépítés jellemzi, amelyben a kialakulás idején nem jutott szerep a zöldfelületeknek. A védelmi funkció megszűnését követően a Püspökvárhoz kapcsolódóan kialakítottak egy kertet, amely intézménykertként ma is markáns városképi szerepet tölt be és értékes növényállománnyal rendelkezik. Ezen a kerten túl azonban, nincs is lehetőség új, nagyobb kiterjedésű zöldfelületek kialakítására az egykori Óváros területén, mivel a városrész műemléki szempontból kiemelten védett, szerkezetét és épületállományát meg kell őrizni (Auer, 2006). A folyópartokon húzódó zöldfelületek rendszerével kevés kapcsolódási ponttal rendelkezik az említett intézménykert, mivel a várfal (és árvízvédelmi vonal) jelentős szintkülönbséget jelent a két zöldfelületi elem között.

A belvárosi zöldfelületek tehát a történelmi magon kívül, elsősorban a főbb közlekedési és természetes tengelyek mentén helyezkednek el (7. ábra). Az egykori erődítmény keleti szomszédságában, a Baross Gábor út és a 14-es számú főutat összekötő, jelentős forgalmú útszakasz (Pálffy utca/Schwarzenberg utca) mentén alakult ki az egyik legidősebb közpark, melyek közvetlen környezete sűrűn beépített, így erősen elkülönül a többi zöldterülettől. Az országos és városi léptékben is jelentős fő közlekedési tengely (1-es számú főút) reprezentatív jellegét a középületek és parkok váltakozása adja. Ezen zöldfelületek egymástól elszigetelt pontszerű elemekként jelennek meg, nem alkotnak folytonos, összefüggő zöldsávot.

A zöldfelületi rendszer másik fontos szervező eleme a mintaterületen a folyók, vízfolyások. Győr speciális fekvéséből adódóan hazai nagyvárosaink között szinte egyedülállóan sok vízparti területtel rendelkezik, amelyek a folyók szabályozásának és a közelmúlt infrastrukturális fejlesztéseinek köszönhetően ma már jól használhatóak, a várostervezés feladata bekapcsolni ezeket a belvárosi életbe. Ezek közül is kiemelem a Rába két ága közötti

szigeten kialakított közparkot, amely szorosan kapcsolódik a part menti zöldsávokhoz, amelyek zöldfolyosóként ékelődnek a városi szövetbe. A folyó partján lévő rakpartok, kiépített sétányok, természetközeli zöldfelületek és az erősen szabdalt maradvány ligeterdőfolt együttese nemcsak ökológiai szempontból értékes, hanem jelentősen hozzájárul a város átszellőzéséhez és a kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok kialakulásához is. Ártéri elhelyezkedésük miatt ezek a területek intenzív beépítésre nem alkalmasak, azonban integrációjuk a város mindennapi vérkeringésébe kiemelt fontosságú, hiszen az itt jelentkező rekreációs igényt képesek lehetnek kiszolgálni.

7. ábra: Győr belvárosának zöldfelületi rendszere
forrás: saját szerkesztés, OpenStreetMap

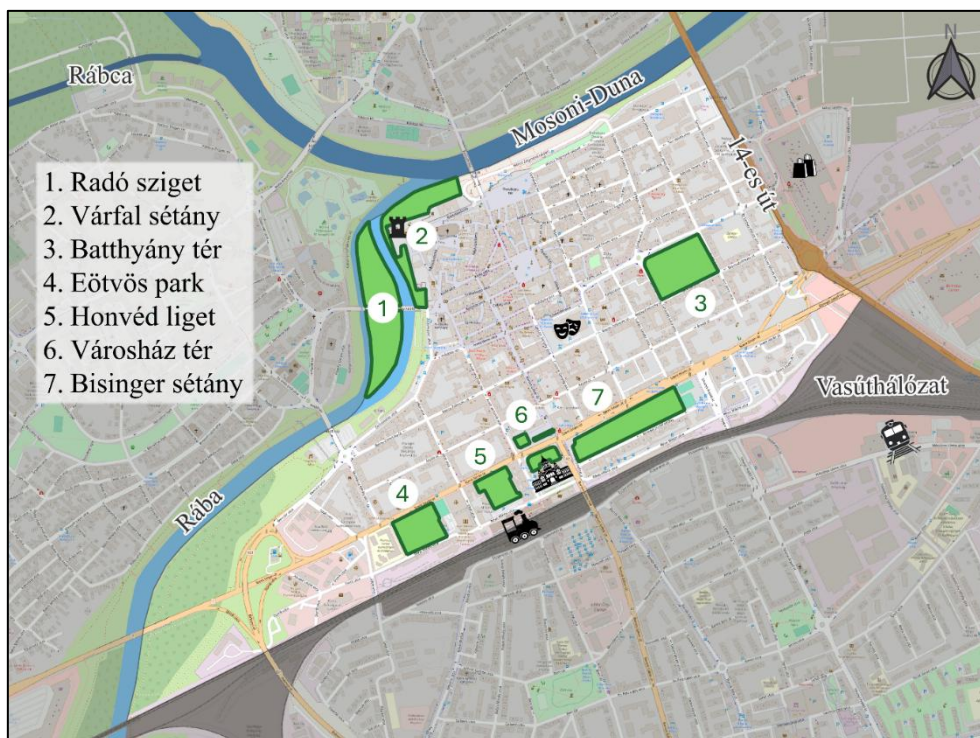
Győrben a belvárosi zöldfelületi rendszer további fontos alkotóelemei lehetnek a növényzettel kiegészített „szürke” infrastruktúra elemek (lineáris, pontszerű), vagyis az utak, utcák és terek, mivel a korábban említett okok miatt itt számos helyen hiányzik a kellő minőségben és mennyiségben összekapcsolt zöldfelületi hálózat. A fasorok, növényzónák és a dézsás növénykihelyezések is jelentős szerepet játszanak a környezeti minőség javításában. Mérséklék a városi hősziget-hatást, esztétikailag kedvezőbb térélményt nyújtanak és bizonyos határfokkal képesek ökológiai értelemben is összekapcsolni a különálló zöldfelületeket. Győr belvárosában több helyen is megfigyelhető ez a fajta zöldfelületi jelenlét. Több útszakaszt fasorok kísérik (Pálffy utca, Arany János utca, Virágpiac fái, Mórnicz Zsigmond rakparton új fasor), a Szent István út egy szakaszán elválasztó növényzóna létesült az ellentétes menetirányú forgalmi sávok

között, a Széchenyi tér, a Dunakapu tér és a sétálóutcák pedig dézsás növényekkel egészülnek ki. A Belváros zöldfelületi rendszerében, az összekapcsoltság javításában fontos szerepet játszanak továbbá a lakóházak belső udvarai, lakókertjei, azonban ezek részletes vizsgálata, értékelése a megközelítés és felmérés nehézségei miatt nem része dolgozatomnak.

A Belváros legjelentősebb zöldfelületeinek kialakulástörténetét és jelenlegi állapotát a következőkben egyenként részletesen bemutatom. A vizsgálatba bevont területek a Radó-sziget, a Várfal sétány, a Batthyány tér, az Eötvös park, a Honvéd liget és a Bisinger sétány (8. ábra). A történeti áttekintés során elsősorban írásos és térképi forrásokra támaszkodom, ezek segítségével követem nyomon a zöldfelületek kialakulásának és változásainak folyamatát. Ezt követően a terepbejárások során végzett helyszíni felmérésekre és megfigyelésekre alapozva mutatom be a városi közparkok jelenlegi állapotát. Vizsgálom a berendezési tárgyakat, a burkolatokat és a növényállományt, különös tekintettel a fafaj-összetételre. Emellett elemzem a zöldfelületek funkcióit, a használati intenzitást, a célközönség összetételét, valamint a használat során jelentkező konfliktusokat is.

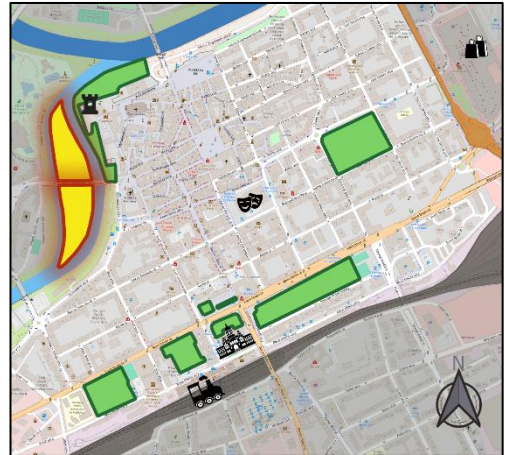
Elsőként a város legidősebb közparkját, a Radó-szigetet mutatom be, majd az ezzel közvetlen kapcsolatban álló Várfal sétányt, ezután a Batthyány tér következik, amely az egykori városfal egyik bástyájának területén jött létre.

8. ábra: Győr belvárosának zöldfelületi rendszere
forrás: saját szerkesztés, OpenStreetMap

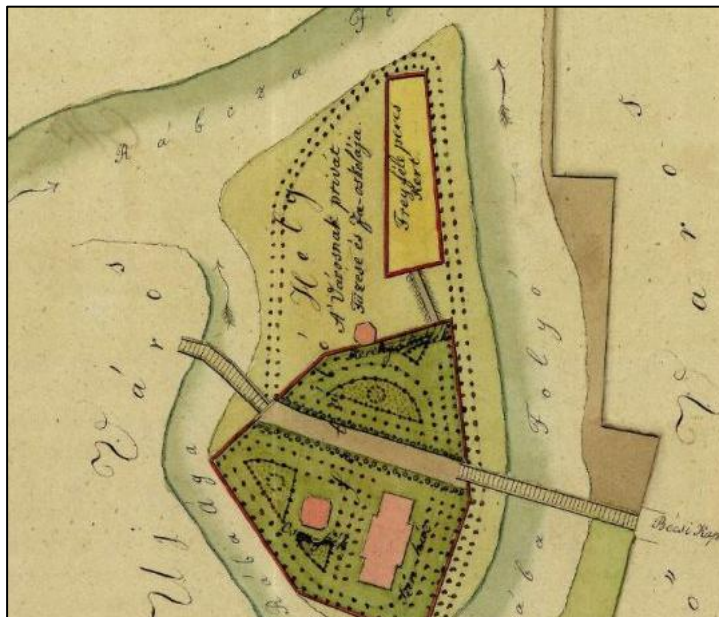
6.1 Radó-sziget

A Radó-sziget, korábbi nevén Sétatér, helyén egykor reneszánsz kori erődrendszer volt, azonban már a 19. század eleje óta közösségi térként szolgál. A természetes vízi környezet és a rekreációs használat szoros kapcsolatát példázza a Rába két ága között elhelyezkedő, ~30.300 m²-es terület (9. ábra). A Rába Kettős híd ketté szeli a szigetet, így beszélhetünk egy északi (Sétatér) és egy déli (Radó tér) részről. Egyedi hangulatát a folyó közelsége, valamint a belváros közvetlen szomszédsága adja. A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (1. melléklet).

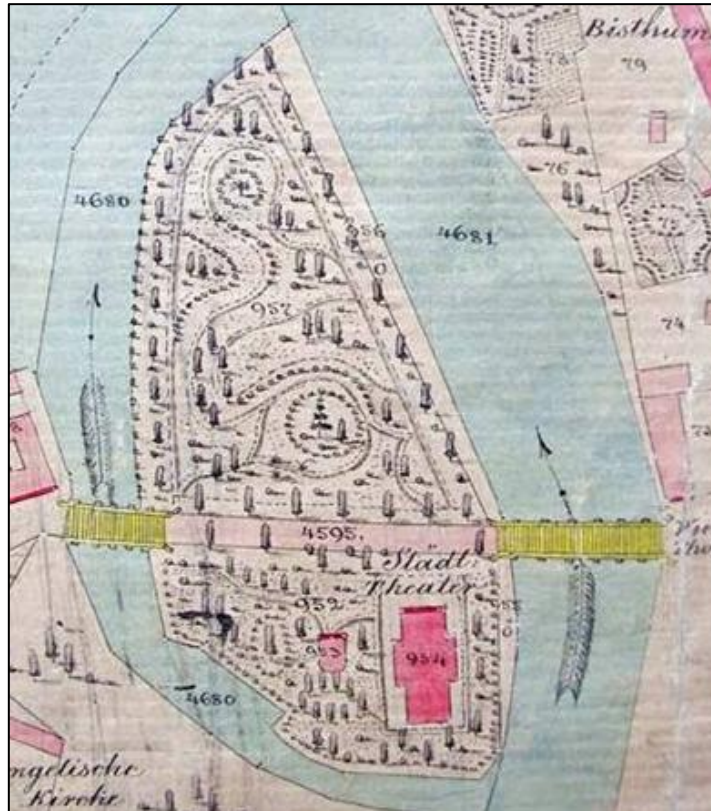
9. ábra: Radó sziget
forrás: saját szerkesztés

1768-ban, még a bástya elbontása előtt itt nyílt meg az első győri fából készült színház, amelyet 1834-ben egy klasszicista kőszínház váltott fel. Az erődrendszer megszűnésével a sziget északi területe felszabadult, ekkor alakították ki itt Fray János kertjét, melyet a város 1836-ban megvásárolt azzal a céllal, hogy a szigetet közhasználatú zöldterületté fejlessze (Borbíró – Valló, 1956). Ezt követően meg is kezdődött a terület rendezése, a Sétatér déli részén a színház közelében egy csapszék is helyet kapott, a kettő közötti területen szabályos, geometrikus fasorok húzódtak. Az északi oldalon a korábban kialakított kertet egy díszter, valamint egy körhinta egészítette ki, mindezt pedig a Sétatér teljes peremén körbefutó kettős fasor keretezte (10. ábra).

10. ábra: A Sétatér 1836-ban
forrás: <https://maps.hungaricana.hu>

A valódi parkosítás azonban csak 1859-ben indult meg, Rómer Flóris vezetésével. A fejlesztéseket közösségi összefogás és lakossági adományok tették lehetővé, melynek eredményeként a korábbi szabályos fasorokat természetesebb, tájképi stílusú sétányok váltották fel, kanyargós útvonalakkal és terek kialakításával, a sziget teljes területére kiterjedve (11. ábra).

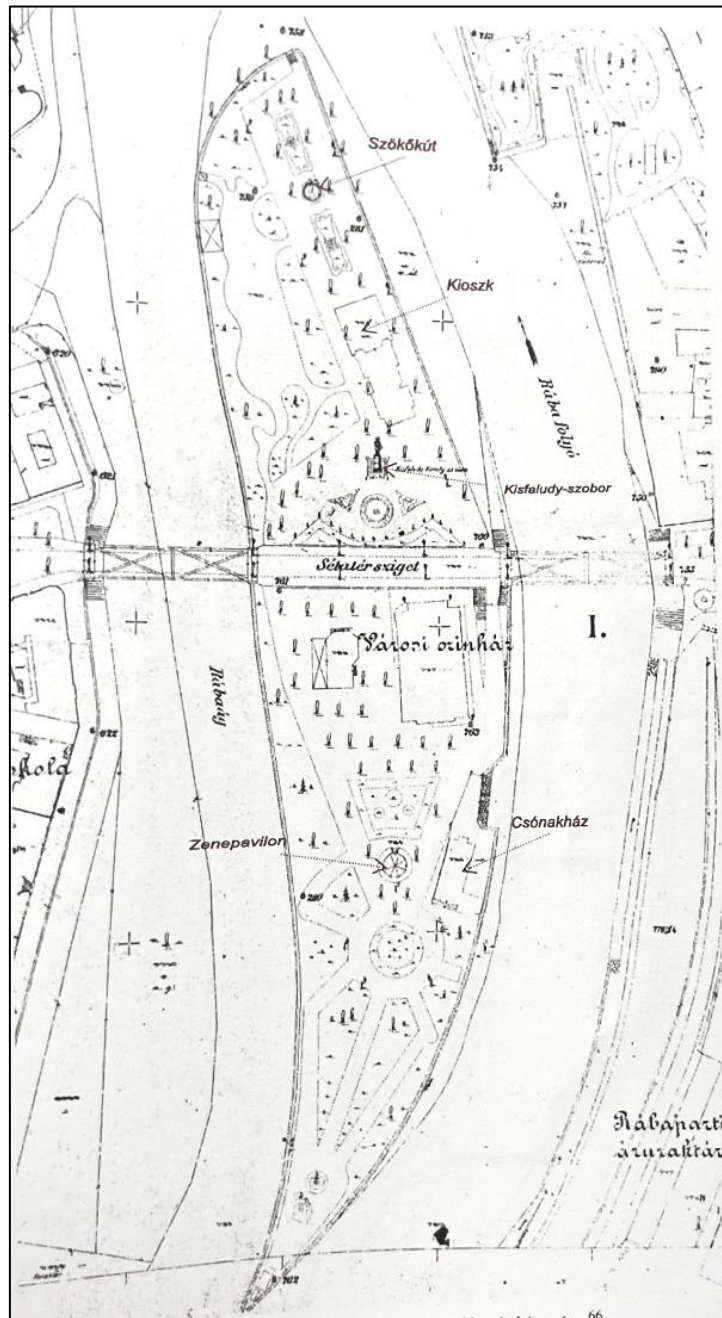
11. ábra: A Sétatér 1860 körül

forrás: Győr Megyei Jogú Város Levéltára, Műszaki Részleg, jelzet nélkül – Megyei kataszteri térképek – II. Katonai Felmérés

1867-ben megnyílt a Sétatéri KIOSZK, ami egy sok látogatót odavonzó nyári vendéglátóhely volt. Az 1880-as évek második felétől a Győrvárosi Szépitő Egylet szervezte a fejlesztéseket. Padokat és egy szökőkutat helyeztek el a parkban, később pedig Kisfaludy Károly szobrát a színházzal szembe. 1894-ben a Rábaszabályozás során a sziget területe jelentősen megnövekedett. Új ár apasztó csatorna épült ki és a Radó nevet is ekkor kapta Szentmártoni Radó Kálmán kormánybiztos után (Sáry, 1987.). A folyó közvetlen közelségét kihasználva megjelentek a környéken a vízi sportolók, 1897-ben pedig a déli oldalon felépült a Győri Csónakázó Egylet látványos csónakháza. Ennek közelében néhány évvel később egy fa szerkezetű zenepavilont helyeztek el, amely által újabb közösségi funkcióval gazdagodott a Radó-sziget. A század vége felé Földi Lajos főkertész értékes növénygyűjteményt telepített ide, amelyben egzotikus fajok (például: pálmák, fenyők, yuccák, rózsák) is helyet kaptak. Emellett

dekoratív virágágyások kialakításával növelte tovább a park díszértékét (Németh, 1997.) (12. ábra).

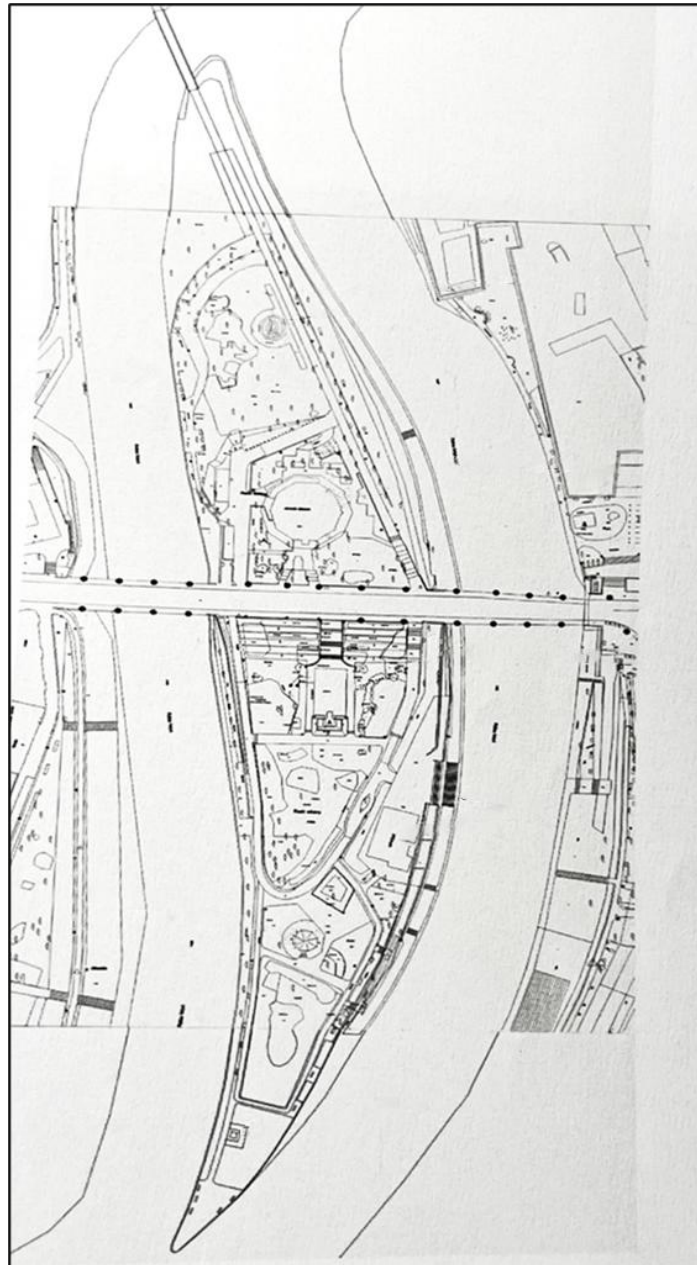

12 ábra: A Radó-sziget a századforduló után

forrás: Győri Körzeti Földhivatal, Győr sz. kir. Város belső térképének másolata az 1907. évi részletes felmérés szerint, 1908., részlet

1912-ben a sziget északi csücskénél egy gyaloghídat létesítettek, ami a fürdőhöz biztosított szabad átjárást. 5 évvel később a klasszicizáló színházzal szemben a Kiszalud szobor korábbi helyén felépült a híres győri „új” Kioszk, egy szecessziós stílusú szórakozóhely (Winkler, 1999.). A kőszínház a hosszú évek során elavult, lebontása után helyére pedig Horvay János első világháborús emlékműve került.

Jelenlegi állapotát a 20. század második felében érte el, akkor a sziget további új funkciókat kapott. Felépült a Jereván étterem körépülete a Kioszk egykori területén és a közelében található szökőkút helyére Mosolygó Vénusz szobor került díszes virágágyással körbevéve. Megújult a zenepavilon továbbá átalakult az úthálózat is. Az eredeti tájképi jelleg részben elveszett, a régi sugárirányú sétányok helyett a gyalogos forgalom fő útvonalaként a szigeten körbe vezető aszfaltozott Radó-sétány szolgál (13. ábra).

13. ábra: Radó-sziget érték-konfliktus térképe

forrás: Győri Kommunális Szolgáltató Kft. felmérése, Radó-sziget, 2003

A további mellékutak a park belső területein szórt kavicsos és térkő burkolattal rendelkeznek. A természetes, „sziget-jellegű” karakterének megőrzéséhez hozzájárul, hogy összességében a zöldfelületek aránya túlsúlyban van a burkolt felületekkel szemben. A sziget egyik fő értéke az

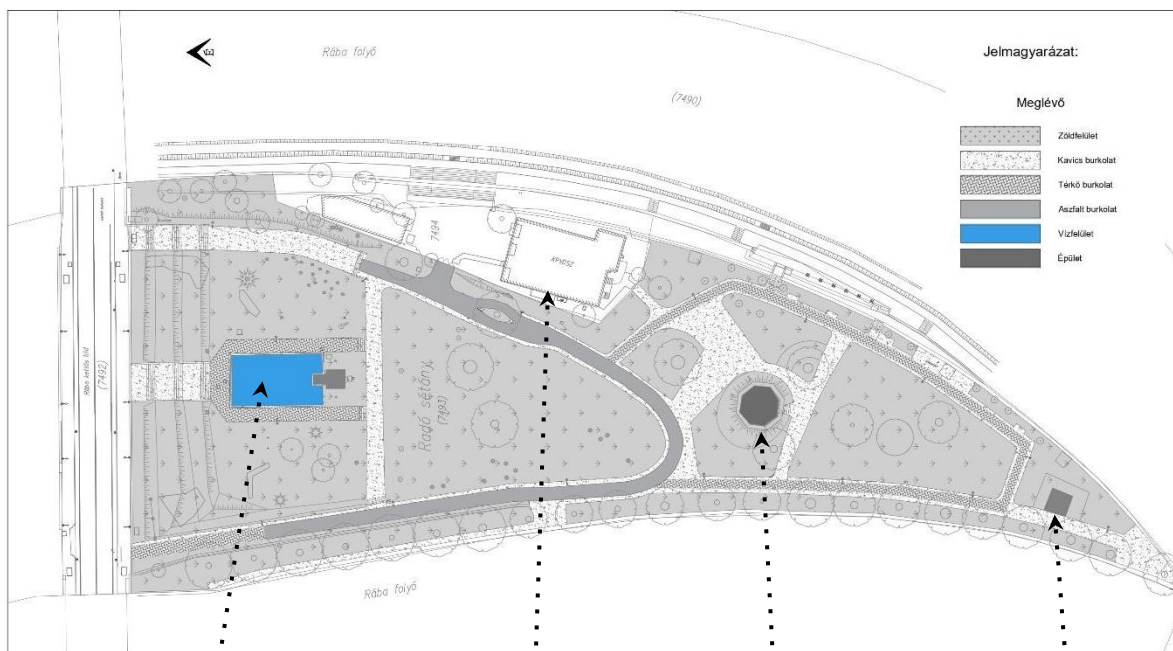
idős faállománya, amelyek árnyékot biztosítanak szinte a teljes területen. A déli oldalon főként platánfák (*Platanus × acerifolia*), míg az északi részen vadgesztenyefák (*Aesculus hippocastanum*) határozzák meg a fő karaktert, de található még itt *Tilia cordata*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Acer platanoides* és *Fraxinus excelsior* is. A sziget peremén, főleg a déli részen a sűrű, burjánzó cserjék biztosítanak vizuális takarást, így a folyó túlszárjáról nem lehet közvetlenül belátni a területre. A kevésbé árnyékos részeken az emlékművek és a díszmedencék környezetében évelő- és egynyári virágok is megjelennek.

Győr lakosai és a turisták által az egyik legkedveltebb közpark jelenleg is, amelyet magas használati intenzitás jellemez. A park egyszerre szolgál pihenésre, társasági programok és rendezvények, például városi tematikus fesztiválok helyszínéül, valamint kedvelt célpontja továbbá az esküvői fotózásoknak is.

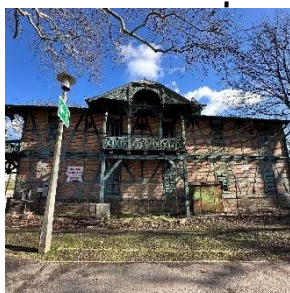
Konfliktusok:

A sziget egyik legmarkánsabb problémája a lezárt, rossz állapotú régi csónakház épületegyüttese, amely nagy területet foglal el közvetlenül a vízpart mellett, miközben omladozó megjelenésével erősen rontja a környezet vizuális minőségét. Növényállományi szempontból a belső területeken jellemző a cserjeszint hiánya, illetve a meglévő nyírt cserjék miatt a park szinte teljes egészében átlátható, a gyepfelületek pedig több helyen erősen kopottak, kitaposottak és gyomosak. A szigeten nem található nyilvános mosdó és a hulladékgyűjtők száma sem elegendő. A padok több helyen rossz állapotban vannak, ami egyrészt esztétikai, másrészt használati problémát is okoz (14. ábra).

14. ábra: Radó-sziget déli oldalának meglévő állapotának helyszínrajza 2021
tervező: InnoStruktúra

Első világháborús emlékmű

Régi csónakház épülete

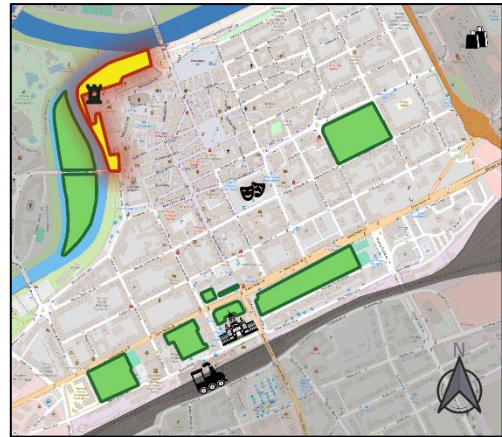
Zenepavilon

6.2 Várfal sétány

A Radó-szigetről a Belváros felé haladva, a Rába kettős híd végénél az útról letérve elérkezünk el a Várfal sétányhoz (15. ábra). A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (2. melléklet). Ez a zöldfelület Püspökvár hordalékkúpjának lábánál, a Kossuth híd és a Rába kettős híd közötti szakaszon húzódik, a történelmi városfalak, köztük a Kastély- és a Sforza-bástya maradványai alatt. ~16.800 m².

15. ábra: Várfal sétány
forrás: saját szerkesztés

A várfal alatti terület korábban a város védelmi rendszeréhez tartozott és ezt követően is hosszú ideig kihasználatlan maradt. A „folyók városa” kedvezett a horgászat meghonosodásának. Az 1917-ben megalakult Rábatext Horgász Egyesület tanyaháza 10 évvel később épült fel a korábban rendezetlen partszakaszon, a Rába és a Mosoni-Duna összefolyásánál a Belváros peremén. Ezt az épületet 1952-ben bővítették ki a jelenlegi méretére, de az árvizek következtében többször helyre kellett állítani az évek során (INT-02).

1959-ben a Rába kettős híd Belvárosi lábánál az Sforza-félbástya tövében nyolc XIX. század közepéről származó, bécsi öntésű ágyúcsövet helyeztek el, melyek a Radó-sziget felé néznek. Ezek korábban a kismegyeri francia emlékmű kerítését díszítették, de az emlékmű átépítése után új helyet kaptak itt, a várnál (INT-03). Egy évvel később Szent István király lovasszobrával is bővült a terület. A várfalon, több mint két méteres magasságban egy emléktábla mutatja „a valaha észlelt legnagyobb árvízszintet”, amely a 808 métert érte el 2002 nyarán (INT-04).

Az ártéri fekvés miatt a terület árvízvédelmi szempontból igencsak érzékeny. Legjelentősebb árvizek 1954-ben, 2002-ben és 2013-ban voltak, ezeknek vízállását megörökítették a Rábatext Horgász Egyesület tanyaházának falán (INT-05).

A Várfal sétány területe 2017-ben átfogó felújításon esett át, ekkor érte el jelenlegi állapotát (16. ábra). A korábbi terméskő burkolatokat térkőburkolatok váltották fel, a fő útvonalakat pedig három méterre szélesítették. Új sétányrészek is kialakításra kerültek, amelyek a területet a rakparttal összekötik. A rekonstrukció során mintegy 1650 négyzetméternyi sétányfelületet alakítottak ki, új padokkal és hulladékgyűjtőkkel. A sétány mellett rekortán gumi burkolatú játszótér létesült, melynek egyes elemei, például a hajó formájú mászóka és a kacsá rugós játékok

reflektálnak a vízfelület közelségére. Ennek közelében ivókút és kerékpártámaszok is helyet kaptak. Korszerű közvilágítást alakítottak ki az utak mentén és a történelmi várfal is kapott díszvilágítást a fejlesztés részeként. Az átalakítás során a fákat igyekeztek megtartani, de főként gyeperes zöldfelületek dominálnak a területen. A sétányok közelében dekoratív virágos szigeteket is alakítottak ki, melyeknek öntözését automata rendszer biztosítja. A Rábatext Horgász Egyesület célja, hogy a több mint 100 éves tanyaház múlt értékeit megőrizve illeszkedjen a megújult zöldterületbe. A szervezetük életútjának bemutatására táblákat is kihelyeztek a kerítés mentén.

Ma a Várfal sétány elsősorban közlekedési útvonalként működik, jelentős a gyalogos és kerékpáros forgalom, ugyanakkor rekreációs tartózkodásra is alkalmas. A Várfal sétány értékét az elhelyezkedéséből adódóan a városi zajtól való viszonylagos védettsége, a folyó közelsége, valamint a vár történelmi látványának különleges atmoszférája adja.

Konfliktusok:

A terület csak korlátozottan hasznosítható, mivel árvíz veszélyes terület.

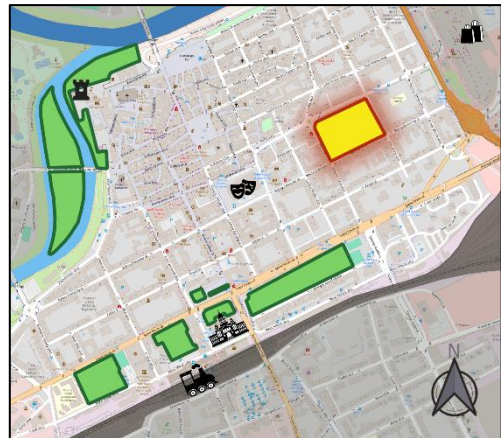

16. ábra: Várfal sétány jellegzetességei
forrás: saját képek

6.3 Batthyány Tér

A ~19.842 m² területű Batthyány tér a Belváros legidősebb közparkja, melyet „a város tüdeje”

-ként is emlegetnek. A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (3. melléklet). A városrész keleti peremén alakították ki 1820-ban, az egykori Új-bástya és a Közép-bástya közötti várfalszakasz előtti részen, amikor megkezdődött annak lebontása (17. ábra).

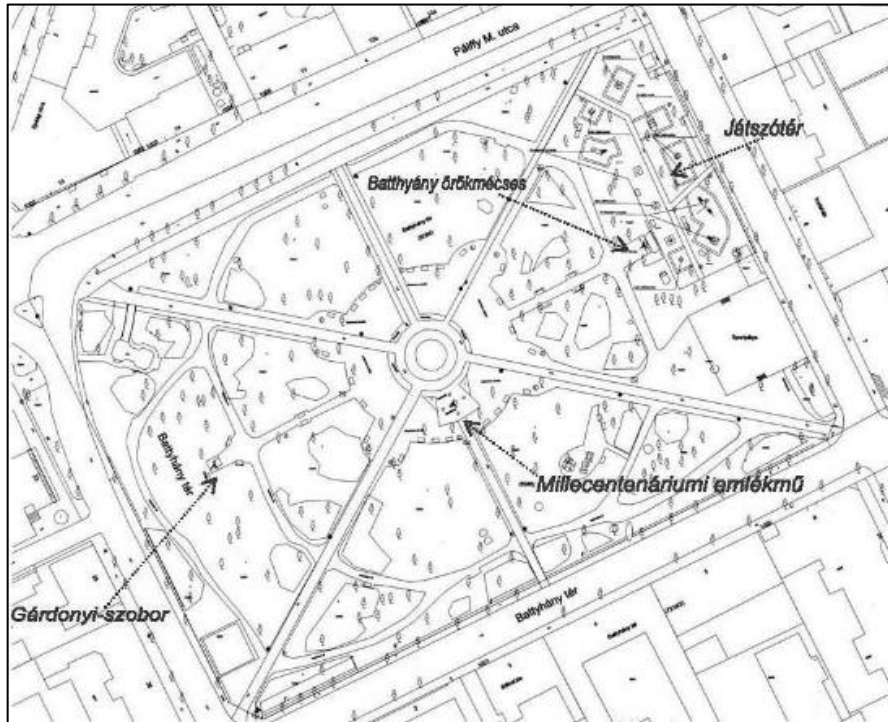

A területet kezdetben piactérre alakították, majd az 1860-as években két átlós sétautat építettek ki rajta szederfákkal szegélyezve, inntől „Szederkert” néven vált ismertté (Fehér, 1874.).

17. ábra: Batthyány tér
forrás: saját szerkesztés

Lovaglótérként és a dajkák sétaterületeként is szolgált abban az időben, majd a századfordulóra a tér állapota leromlott, a szederfák és akácok megöregedtek, a selyemhernyó-tenyésztés miatt megfogyatkoztak és a növényzet elvadult. Több terv is született a tér rendezésére, végül 2 funkció közül kellett választani: gyermekkert vagy díszpark.

Kirchlechner Emil terve alapján hullámzó és ellipszis formájú sétányokkal, fasorokkal, játszótérrel, tenispályákkal és központi szökőkúttal adták át a teret 1907-ben. Gróf Batthyány Lajos születésének 100. évfordulója alkalmából a parkot végül róla nevezték el és emlékére egy kovácsoltvas örökmécsest is elhelyeztek a park keleti oldalán. Ez a kegyeleti emlékhely máig fontos szerepet tölt be, különösen az Aradi vértanúk emléknapján. Ezzel átellenben, a park nyugati határán áll Gárdonyi Géza bronz mellszobra, melyet 1927-ben avattak fel. A tér déli része 1996-ban egy újabb emlékhellyel gazdagodott, Lebó Ferenc millecentenáriumi alkotásával, amely nemcsak Győr történelmi múltját felidéző eseményeket, hanem V. István és Mária Terézia alakját is megjeleníti, utalva ezzel a város kiváltságaira és dicső múltjára (Horváth, 2001.). Ezek az emlékművek jól láthatóak a 2003-as térképen (18. ábra).

18. ábra: A Batthyány tér 2003-ban

Győri Kommunális Szolgáltató Kft. felmérése, Batthyány tér, 2003.

Bár az elmúlt évszázad során a park úthálózata kissé módosult, de alapvető szerkezete, az átlós sétányok és a koncentrikus körök rendszere máig meghatározó. A keleti oldalon sportpálya és korszerű játékokkal felszerelt játszótér várja a fiatalokat, míg a tér délkeleti részén 2008-ban óvodások számára kialakított KRESZ-park épült edukációs céllal. Az utak mentén elszórtan fitness eszközöket is kihelyeztek a sportolni vágyók számára. Emlékművekkel is gazdagodott a park a közelmúltban, Fekete István és Móra Ferenc írók bronzba öntött portréi a nyugati oldalon, a már korábban felállított Gárdonyi Géza-szobor mellett kaptak helyet (19. ábra).

Az egyenes vonalvezetésű fő útszakaszok aszfaltozott kialakítást, míg az íves, kisebb mellékutak pedig szórt burkolatot kaptak. A játszótér területén emellett gumilap burkolat is megjelenik. A tér növényzete gazdag és változatos. A területet főként idős fák, cserjék és virágágyások tagolják. Az északi oldalon vérszilvákából (*Prunus cerasifera* 'Woodii') álló fasor, a déli oldalon pedig gömbjuhar-sor (*Acer platanoides* 'Globosum') kíséri a járdákat. A zöldfelület értékei közül kiemelkedő a tér középpontjában kialakított nagy dekoratív kör alakú virágágy, valamint egy juhar emlékfa, melyet az 1953-ban születettek emlékére ültettek. A parkban továbbá megtalálható fafajok a következők: juharlevelű platán (*Platanus × acerifolia*), vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), feketefenyő (*Pinus nigra*), oszlopos kocsányos tölgy

(*Quercus robur 'Fastigiata'*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), júdásfa (*Cercis siliquastrum*) és csörgőfa (*Koelreuteria paniculata*).

A Batthyány tér egyszerre biztosít áthaladási lehetőséget a város különböző részei között, főként az Árkád bevásárlóközpont felé, ugyanakkor kiemelt szerepet tölt be a lakosság mindennapi rekreációjában is. A gyerekes családok előszeretettel látogatják a játszóterek miatt, a kutyatartók rendszeresen sétáltatják itt kedvenceiket, a közeli iskolák pedig gyakran a téren tartják szabadtéri testnevelésóráikat.

Konfliktusok:

A közvetlen közelben futó, forgalmas utak miatt magas a zaj- és légszennyezés jelentősen csökkenti a zöldfelület rekreációs értékét. A burkolatok a legnagyobb igénybevételnek kitett szakaszokon, különösen a játszótéren és a fő sétányokon elhasználódtak, felrepedeztek, míg a kavicsos mellékutakon gyomosodás figyelhető meg. A közpark berendezései, a padok és a hulladékgyűjtők többnyire rossz, elhasználódott állapotban vannak.

Móra Ferenc
mellszobra

Gárdonyi Géza
mellszobra

Fekete István
mellszobra

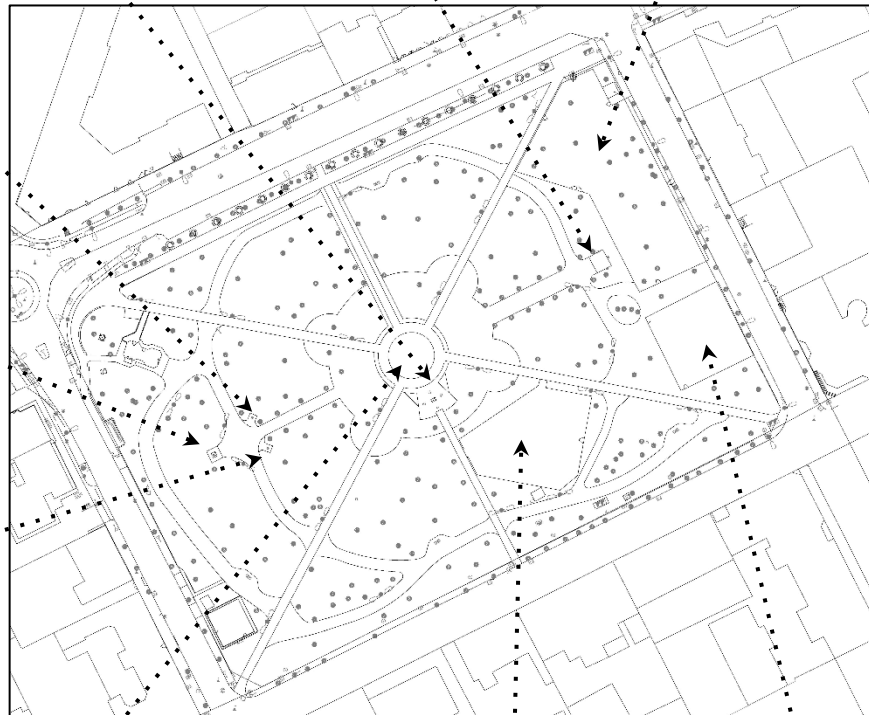
Millecentenáriumi
emlékmű

Batthyányi örökmécses

Játszóter

Dekoratív virágágy

KRESZ park

Sportpálya

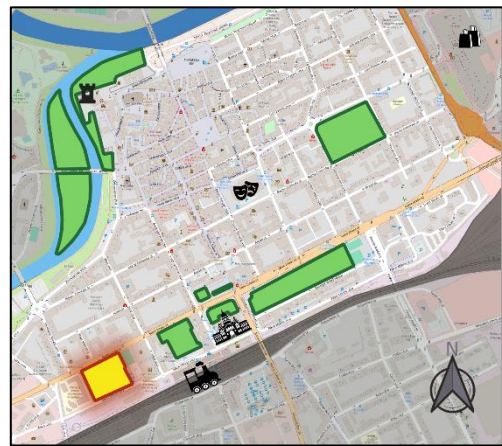
19.ábra: Batthyány tér jelenlegi állapot 2021
forrás: Kertművek Kft

Az egykori Vásárterek

Győr belvárosának déli részén található parkok szorosan összefüggenek egymással kialakulásuk tekintetében. A város már a középkorban is ideális helyszínt biztosított a vásárok számára. A megépülő vasútvonal tovább erősítette Győr közvetítő és elosztó szerepét a nyugati irányú kereskedelemben. A vásárterek azonban fokozatosan elvesztették funkciójukat, majd a 20. század elejére ezeket a területeket közintézményekkel építették be, valamint parkokat és sétányokat alakítottak ki. Bisinger József győri üvegesmester által létrehozott alapítvány egyik kiemelt célja a Városháza és környezete megújítása volt, ennek köszönhetően jöttek létre a következőkben említésre kerülő parkok.

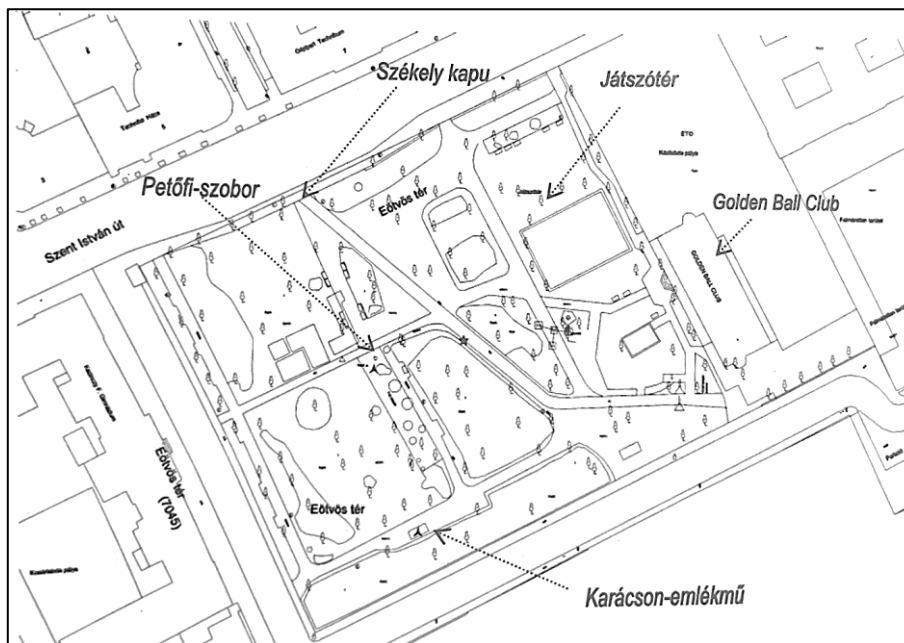
6.4 Eötvös park

A vasútállomástól nyugatra, a Szent István út mellett lévő ~10.100 m² területű zöldfelület a nyugati irányból a városba autóval és busszal érkezők számára kapuként szolgál (18. ábra). Parkosítását a XX. század elején kezdték meg az egykori Gabona vásártér helyén a környék fokozatos beépülésével párhuzamosan. Az átalakítás folyamatát a közvetlen közelében lévő Kazinczy Ferenc Gimnázium épületének átadása gyorsította fel. A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (4. melléklet).

20. ábra: Eötvös park
forrás: saját szerkesztés

A parkban kapott helyet Karácson Imre, a győri születésű, tragikus sorsú történész pap domborműves emlékműve, melyet 1915-ben adtak át (Orbánné 2006.). A terület keleti oldalán sportpályát alakítottak ki a Révai Miklós Reáliskola tanulói számára, ez a funkció máig fennmaradt. Az ehhez vezető bejáratot egy díszesen faragott, színesre festett 1926-ban felállított székely kapu díszítette. Ez sajnos a 2. világháború során megsemmisült, de később újjáépítették, majd 1996-ban új helyszínen helyezték el (Orbánné, 2006.). A fő sétány a Gimnázium felé 1962-ben alakult ki, valamint ekkor helyezték el a park középső részén Petőfi Sándor egész alakos szobrát is, amely mai napig megemlékezési helyszíneként szolgál március 15-re (21. ábra). A hatvanas évek során a park botanikai értékei is tovább gyarapodtak, számos különleges növényfajt telepítettek ide.

21. ábra: Az Eötvös tér 2003-ban

forrás: Győri Kommunális Szolgáltató Kft. felmérése, Eötvös tér, 2003.

A gimnázium 100. évfordulója alkalmából 2008-ban a park is átalakult. Új fejlesztésként a 3 évvel korábban épült játszótér mellé egy úgynevezett „idősek játszótere” került, ahol fitness eszközöket helyeztek el, emellett megnyitották a Golden Ball Club japánkertjét is.

Jelenlegi állapotát 2020-ban érte el, amikor a „Generációk Zöld Belvárosa” című városrehabilitációs program keretében megújult. Funkcionálisan sokrétű, kulturálisan értékes és ökológiailag változatos zöldfelületté vált. Úthálózata átalakult, a fő sétányai térkő burkolattal fedett egyenes szakaszokból állnak, melyek találkozásánál pihenőfunkcióval ellátott teresedések vannak kialakítva padokkal, és néhány okos paddal ellátva. Ezek mellett íves vonalvezetésű, rekortán burkolatú futópályát is létesítettek, amely oldja a térszerkezet szabályos rendjét és mozgalmassabbá teszi a park kompozícióját. A különböző funkciókhoz igazodva megjelenik még ütéscsillapító gumiburkolat a fitness eszközök alatt, valamint vízelvezetést biztosító stabilizált murva a padok alatt. A területen idős, nagy lombtömegű fák (pl. hárs, juhar) mellett több különleges faj is megtalálható, mint a kaliforniai gyantásciprus (*Calocedrus decurrens*), a himalájai selyemfenyő (*Pinus wallichiana*), az erdélyi berkenye (*Sorbus dacica*), a japán liliomfa (*Magnolia kobus*), a páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*), a vörös kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és a tulipánfa (*Liriodendron tulipifera*). A faállomány jól

karbantartott, ugyanakkor látható a folyamatos pótlás és fiatalítás jelenléte. A területen számos cserjecsoport és talajtakaró folt került kialakításra, valamint kisebb egyvári ágyások, melyek esztétikailag gazdagítják a park megjelenését. A növényzet fenntartási igénye közepesen magas, amit öntözőrendszer kiépítésével jelentősen tudtak csökkenteni (22.ábra).

Az Eötvös park bár könnyen megközelíthető gyalog is, azonban kívül esik az emberek fő közlekedési útvonalán, ezáltal kevésbé ismert. A területet leggyakrabban a környező oktatási intézmények tanulói, valamint a sportolási lehetőségeket kereső látogatók használják, de a park szövetébe ékelődött japánkerthez tartozó étterem is további látogatókat vonz.

Konfliktusok:

Jelentős konfliktusok véleményem szerint nincsenek a parkban, a legfőbb problémát a közeli, forgalmas útszakasz okozta magas zaj- és légszennyezés jelenti. Ezen felül a gyepfelület néhol kopott, felritkult, valamint a sportpálya mellett néhány elszáradt sövénycserje rontja a tér rendezett, ápoltságát.

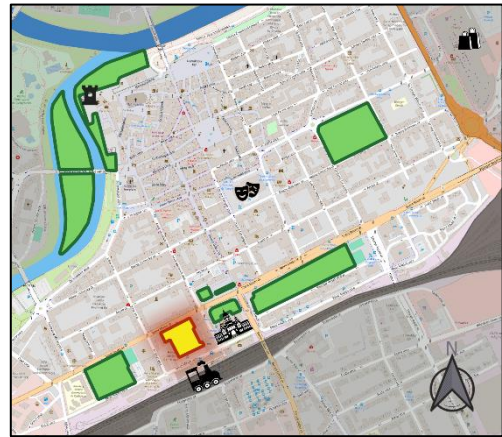
Eötvös park tervezett, azóta megvalósult terve 2018
Tájművek Természetvédelmi Tervező Bt.

22. ábra: Az Eötvös tér 2018-ban
forrás: Tájművek Természetvédelmi Tervező Bt.

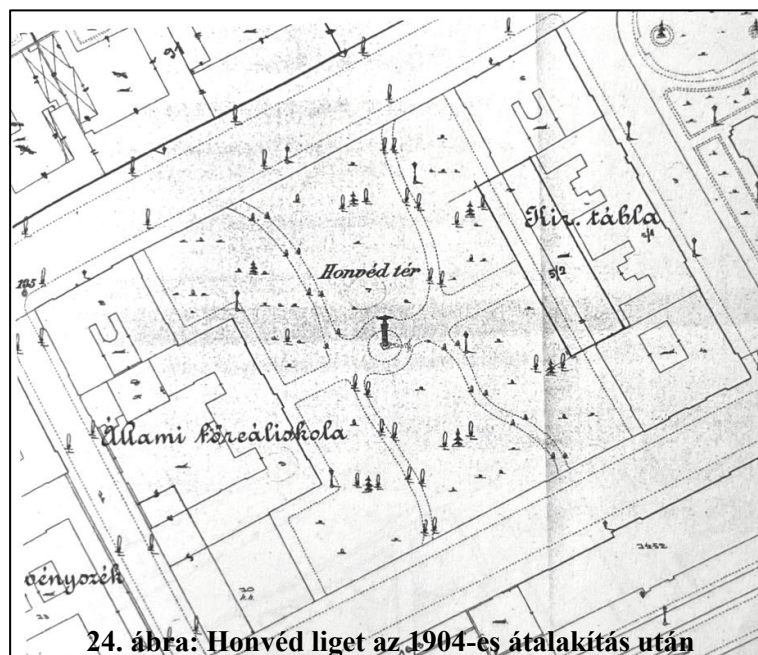
6.5 Honvéd liget

Az Eötvös tértől kelet felé haladva a Révai Miklós Gimnázium szomszédságában, közvetlenül a vasútállomással szemben helyezkedik el a ~7 300 m²-es Honvéd liget, ami szintén az egykori vásártér része volt (23. ábra). A vasútállomás közelsége végett nagyon intenzív áthaladó gyalogosforgalommal rendelkezik, így az elsődleges funkciója a Győrbe érkezők fogadása. A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (5. melléklet).

23. ábra: Honvéd liget
forrás: saját szerkesztés

A ligetet 1861-ben Zichy Ottó és a Győri Honvédegylet tagjai vásárolták meg, emlékül az 1848–49-es szabadságharc hőseire, ettől kezdve fokozatosan parkosítani kezdték. A szabadságharc 50. évfordulójához közeledve előtérbe került egy emlékmű felállításának terve, ennek eredményeként 1902-ben, Kossuth Lajos születésének 100. évfordulóján felavatták a Szabadság-szobrot. Ez egy márvány obeliszk, amelyet Markup Béla bronzból készült sas szobra koronáz (Sáry, 1988). A park úthálózatát 1904-ben újították meg, ezzel egyidőben új fasorokat és egyéb növényeket is telepítettek. Ezt az állapotot ábrázolja az alábbi térkép (24. ábra).

24. ábra: Honvéd liget az 1904-es átalakítás után

forrás: Győri Körzeti Földhivatal, Győr sz. kir. Város belsőége térképének másolata az 1907. évi részletes felmérés szerint

A második világháború után a park környezetében változások történtek. A régi vasútállomás helyére új, szocialista realista stílusú épület került, ami a park térszerkezetét is részben módosította. A pályaudvar előtti tengely eltolódott, a sétányokat pedig újraépítették szerkesztett, egyenes vonalvezetésű, szimmetrikus elrendezésben, ahogy az a 2003-ban készült térképen is látható (25.ábra). A legutóbbi felújítás során 2008-ban homokszínű térkő váltotta fel az elhasználódott aszfaltburkolatot, amelyben megjelenő világos hullámvonalak utalnak Győr három folyójára a Mosoni-Dunára, a Rábára és a Rábcára.

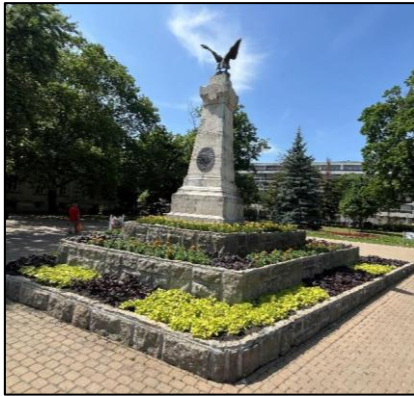
A park idős lombos faállománya - többek között platán (*Platanus × acerifolia*), gyertyán (*Carpinus betulus*), juhar (*Acer platanoides*), hárs (*Tilia cordata*) és lucfenyő (*Picea abies*) - ligetes térhatást biztosít, meghatározva a terület karakterét. Itt található továbbá egy fenyő emlékfá is, amelyet 2000-ben, a Virágos Magyarországért mozgalom fődíjának elnyerése alkalmából ültettek (Orbánné, 2006). Reprezentatív jellegéből adódóan fő díszítőértékét a színes egynyári és kétnyári virágágások alkotják. Ezek elsősorban a központban elhelyezkedő emlékmű körül, valamint a naposabb területeken jelennek meg nagyobb felületen élénk színfoltokat képezve. Időszakos megújulásuk miatt folyamatos és gondos fenntartást igényelnek.

A Honvéd liget leggyakoribb használói feltehetően azok, akik más településről járnak Győrbe dolgozni vagy tanulni. A vonattal, illetve autóbusszal érkezők döntő többsége elsősorban csak áthalad a parkon.

Konfliktusok:

Kevés a jól kihasználható zöldfelület és ezek használati értékét a kedvezőtlen közbiztonsági helyzet tovább csökkenti. A terület jelenlegi kialakítása és a funkciók hiánya miatt rekreációs szempontból alulhasznosított. Növényállományi szempontból a cserjefoltok szembetűnő hiányossága csökkenti a tér tagoltságát és a zaj- valamint légszennyezés ellen sem biztosít megfelelő védelmet

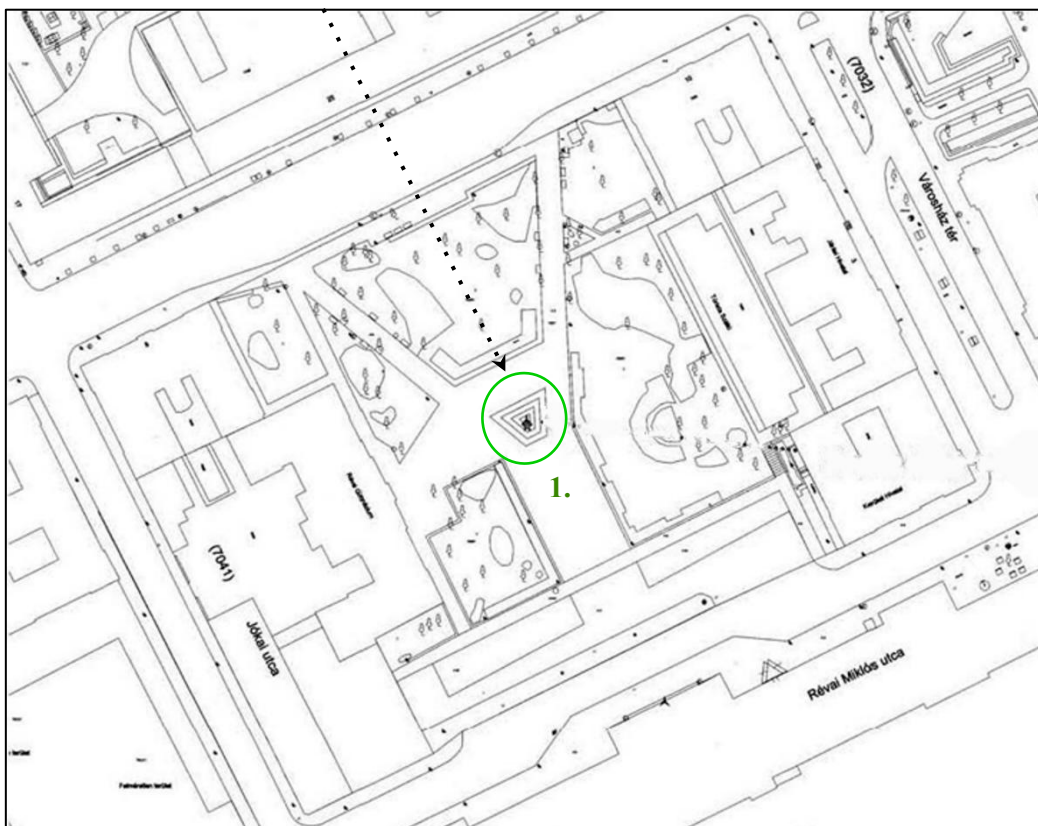

Szabadság-szobor

Dekoratív növénykiültetés

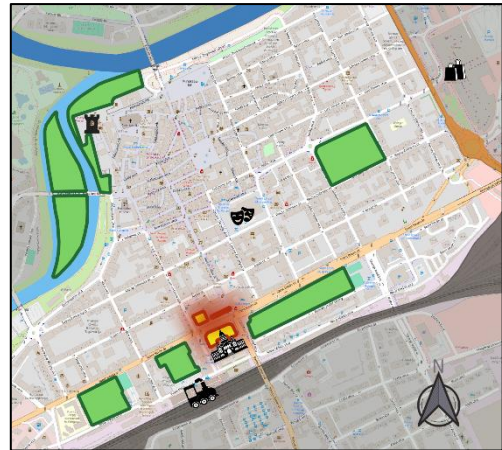

25. ábra: A Honvéd-liget 2003-ban

forrás: Győri Kommunális Szolgáltató Kft. felmérése, Honvéd liget, 2003.

6.6 Városház tér

A Honvéd liget kelet felőli szomszédságában épült fel 1900. márciusára a neobarokk stílusú U-alakú Városháza. Az épületet körülölelő tér azonban még ezt követően is megőrizte vásártéri funkcióját. Csak 1906-ban kezdődött meg az esztétikai és közösségi célú átalakítása. Már az 1900-as évek elején kialakul a mai formája, amelyet szimmetrikusan komponált, gondosan megtervezett növénykiültetés jellemez (26. ábra). A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (6. melléklet).

26. ábra: Városház tér
forrás: saját szerkesztés

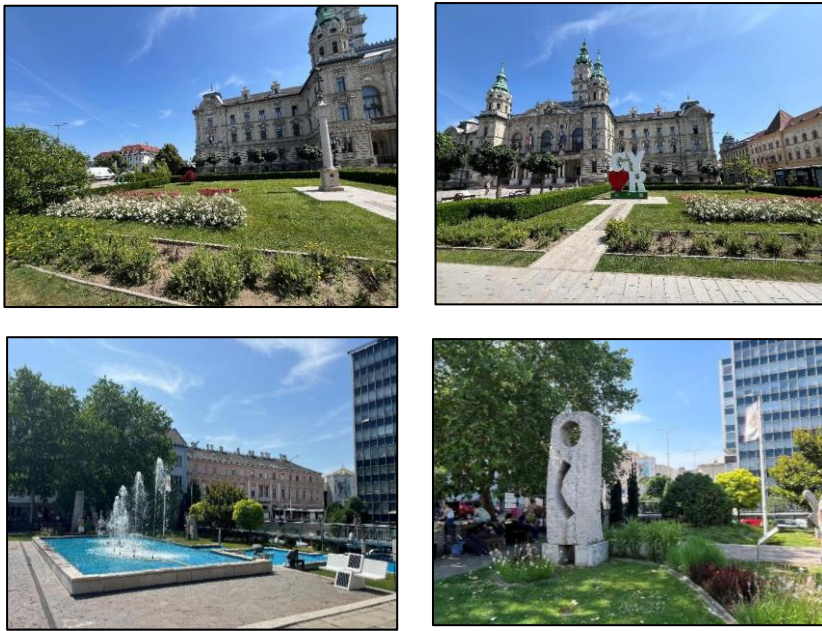
A virágkompozíciók időszakosan megújulnak, ezek különösen ünnepi alkalmakkor kapnak nagy hangsúlyt. Az ágyásokat nyírt sövények tagolják, az utakat pedig gömbkoronájú fasorok szegélyezik, ezzel is erősítve az egységes és rendezett térhatást. A növényzet fajösszetételében található többek között liliumfák (*Magnolia spp.*), rózsák (*Rosa spp.*), platánok (*Platanus × acerifolia*), gyertyánok (*Carpinus betulus*), kőrisek (*Fraxinus ornus*), tiszafák (*Taxus spp.*) és nyírt *Buxus sempervirens* sövények. Az elmúlt évek újdonsága a Városháza elé kihelyezett „I LOVE GYŐR” felirat, amely szelfipontként is funkcionál, különösen turisták és a fiatalabb látogatók körében (27. ábra).

A szent István út túl oldalán egy lépcsőzetes nagy díszmedence jött létre szökőkúttal, amely időszakos fény- és hangjátékkal működik. Környezetét kisebb gyepes és virágágyásos felületek övezik örökzöld cserjékkel és emlékművekkel ellátva. Ide emelték a Nap és Duna című szobrot, melyen a Nap korongja és a folyó egy íves szakasza jelenik meg. További múlt idéző elemként megjelenik például a kis híd üvegkorlátján látható Győr-vár és város alaprajza a XVI. és XVII. században.

A burkolatok aránya a zöldfelületekhez képest túlsúlyban van, térköves sétányok és teresedések jellemzőek. A tér funkciója és struktúrája a városközpont fejlődésével párhuzamosan változott, de megmaradt a fő reprezentációs szerepe. A hétköznapi áthaladó forgalom mellett rendezvények, ünnepek és városi események is rendszeresen zajlanak itt.

Konfliktusok:

Alacsony a zöldfelületek aránya, ami nagyon kevés árnyékot eredményez. a nagy kiterjedésű burkolatok ugyan csökkentik a karbantartási igényt, de a hó visszaverése és megtartása révén kedvezőtlen mikroklímát alakítanak ki.

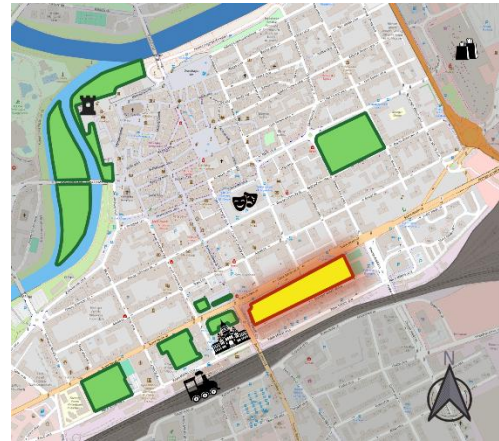

27. ábra: Városház tér jellegzetességek
forrás: saját képek

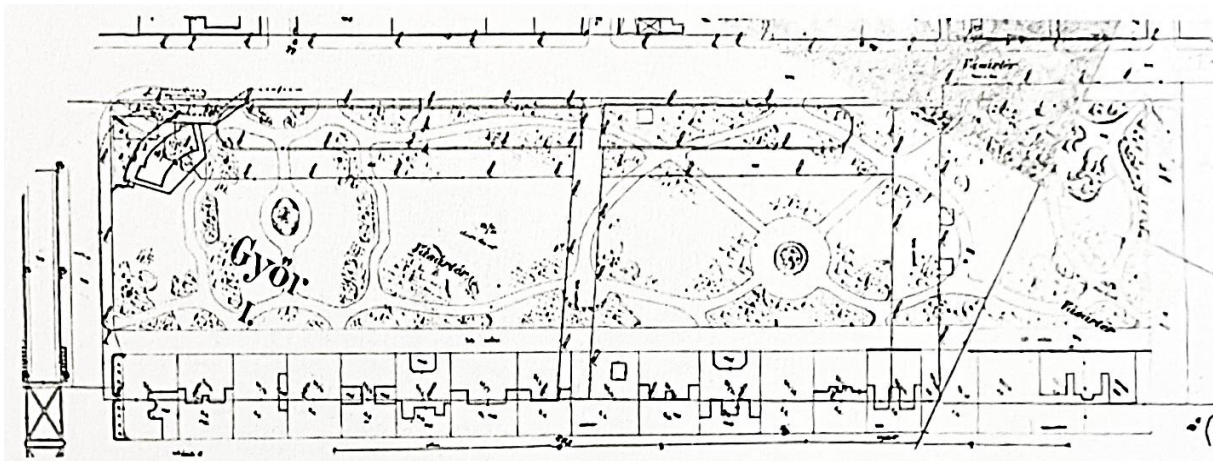
6.7 Bisinger sétány

Tovább haladva keleti irányba, a Szent István út és a Baross Gábor út kereszteződésénél elérkezünk a ~29 000 m²-es Bisinger József sétányhoz, mely nevét Bisinger Józsefről kapta, akinek köszönhető a parkosítása. Területén tartották a 20. század elejéig a ló- és marhavásárokat, valamint a szombati piacokat is (28. ábra). A terület főbb jellemzőit a mellékletben található összefoglaló táblázat szemlélteti (7. melléklet).

28. ábra: Bisinger sétány
forrás: saját szerkesztés

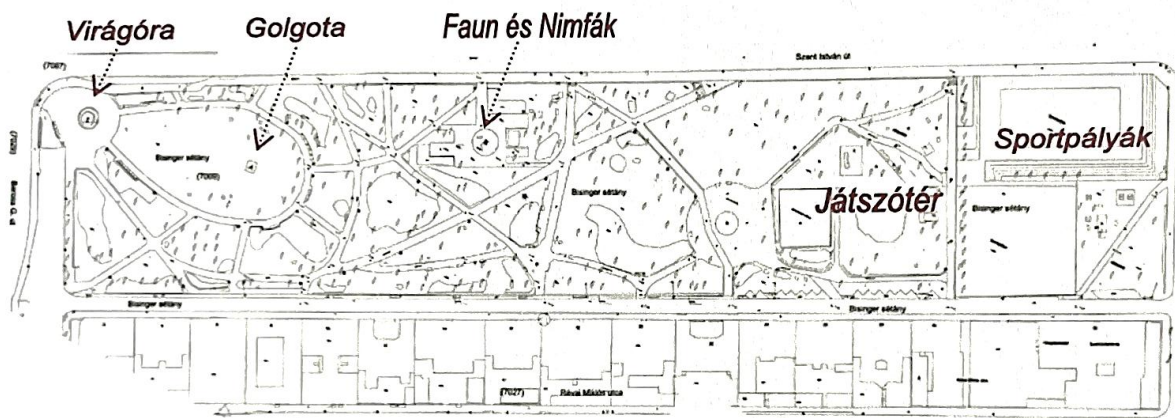
1906-ra a 120 méter széles és körülbelül fél kilométer hosszú területet fásított sétánnyá alakították, majd pedig a város nyilvános pályázatot írt ki rá. A kiválasztott első helyezett Hein János koncepciója alapján kezdődött meg a park kialakítása, amely a mai napig őrzi az eredeti tervezés több elemét (29. ábra). Az északnyugati bejárat mindig is kiemelt szerepet kapott, itt állt egy díszkapu, melyet 1934-ben az Országzászló trianoni emlékmű váltott fel. A 2. világháborút követően szovjet emlékművet emeltek a helyére, tetején vörös csillaggal, melynek területén később ideiglenesen buszpályaudvar is működött. 2008-ban ide került egy kettős kereszt hármossal és a korábban elbontott Országzászló.

29. ábra: Bisinger sétány 1907-ben

forrás: Győri Körzeti Földhivatal, Győr sz. kir. Város belsősége térképének másolata az 1907. évi részletes felmérés szerint, 1908., részlet

A park az idők során folyamatosan alakult, főként az úthálózat tekintetében, a környezetében lévő fontos épületekhez igazodva. A középső részen 1975-ben készült el a „Faun és nimfák” szökőkút Kerényi Jenő szoborcsoportjával, és egy játszótér a keleti oldalon, amelyek máig megtalálhatók itt. A nyugati szakaszt 1993-ban újították fel, ekkor helyezték el itt Deim Pál Golgota nevű fekete márvány szobrát is az 1956-os forradalom emlékére (30. ábra). A legújabb módosításként 2011-ben korszerűsítették a játszótérrel, ekkor készült el az új vizes játszótér is, ami a városban ebben a parkban egyedülálló és sok látogatót vonz. A játszóeszközök kihasználtsága magas, különösen a vizes játszótér környékén.

30. ábra: A Bisinger sétány 2003-ban

forrás: Győri Kommunális Szolgáltató Kft. felmérése, Bisinger sétány,

A sétány egyik legnagyobb értéke a gazdag és változatos faállománya. Idős, nagy árnyékot biztosító fák alkotják a park ligetes jellegét, többek között juharok, hársak, japánakácok, platánok és júdásfák. A különleges fajok közül említésre méltó az oszlopos kocsányos tölgy (*Quercus robur 'Fastigiata'*) és az oszlopos tiszafa (*Taxus baccata 'Fastigiata'*). A park cserjeállománya nagyobb foltokban lett telepítve, azonban ezek sok helyen mára hiányosak. Ezen kívül a növényállományt kevés dekoratív évelő és egynyári ágyás egészíti ki.

A sétány térkő és aszfalt burkolatú úthálózatának az íves vonalvezetése meglehetősen bonyolult, ami nem támogatja sem a kényelmes gyalogos közlekedést, sem a park funkcionális tagolását, valamint ezáltal sok helyen találkozhatunk áttaposással. A terület közepes fenntartási igényű, a meglévő növényállomány jól bírja az urbanizált környezetet, kivéve a vizes játszótér elemei, amelyek magasabb fenntartást igényelnek (31. ábra).

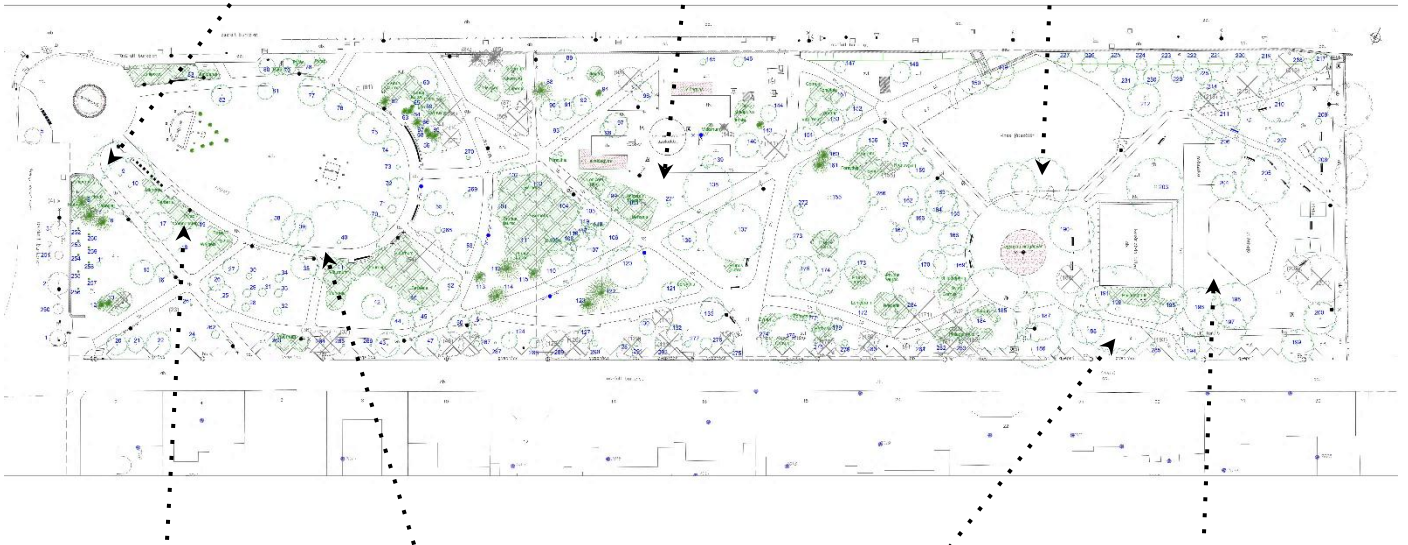
A park közvetlen környezete erősen terhelt közúti forgalommal, ezzel szemben a belső területek nyugodtabb környezetet biztosítanak a látogatók számára. Elsődleges használói a környéken

élő lakosok, különösen kisgyermekes családok, ugyanakkor a frekventált elhelyezkedés révén gyakran áthaladási és találkozási pontként is működik.

Konfliktusok:

A fő probléma, hogy a burkolatok sok helyen rossz minőségűek, repedezettek, a bonyolult vonalvezetésük pedig áttaposásokat eredményez, ami több területen a gyep kikopásához vezetett. A cserjefoltok is hiányosak és csak nagyon kevés dekoratív kiültetés található a parkban. Ezeken túl több játszótéri eszköz és pad felújításra vagy cserére szorulna, valamint a hulladékgyűjtők száma sem elegendő. Az itt is megjelenő magas a zaj- és légszennyezés mellett, a magas átjáróforgalom is csökkenti a rekreációs zónák zavartalanságát.

**31. ábra: Bisinger sétány meglévő
helyszínrajz 2025
tervező: Kertművek Kft.**

7 Jövőkép, fejlesztési lehetőségek

7.1 Radó sziget

A sziget déli részében több potenciál rejlik fejlesztési szempontból, hiszen jelenleg is itt van több funkció. A leglátványosabb változást a lezárt csónakház teljes felújítása érhetné el.

Az épületet 2020-ban megvásárolta Győr városa és felújítási tervek is készültek rá, azonban ezek egyelőre nem valósultak meg (INT-06). Ez a zöldfelületek hasznosítását és igénybevételét is jelentősen megváltoztatná, amivel számolni kell.

Ezzel párhuzamosan szükséges lenne a sétányok és az úthálózat felülvizsgálatára is. Új, kisebb közösségi terek, pihenőzónák, esetleg játszótér kialakítása még népszerűbbé tehetné a parkot.

Az északi szigetrész ezzel szemben csendesebb, természetközelibb karakterrel bír, melyet véleményem szerint érdemes lenne megőrizni, de néhány pihenőfelületet ki lehetne alakítani.

A sziget belső részein a cserjeállomány pótlása és a fajösszetétel gazdagítása indokolt lenne esztétikai és ökológiai szempontból egyaránt.

7.2 Várfal sétány

A part menti terület fejlesztésének célja a természeti karakter megőrzése, a zöldfolyosó-szerep erősítése, valamint a zóna szorosabb térbeli és funkcionális kapcsolása a belvároshoz. Javasolnám a cserjeszint gazdagítását, de legfőképpen a jól használható zöldsáv bővítését a Mosoni-Duna Dunakapu tér alatti részével és/vagy a Rába-parttal.

7.3 Batthyány tér

A Batthyány tér megújítása során elsősorban a zöldfelületek és a tér használhatóságának erősítésére lenne érdemes koncentrálni. Fontos lépés a meglévő cserjecsoportok pótlása, illetve új, várostűrő fajok telepítése, amelyek egyrészt esztétikailag gazdagítják a teret, másrészt a forgalmas útszakaszok felől érkező zaj- és légszennyezés mérséklésében is szerepet játszhatnak. A tér karakterét erősíthetné egy, a tér középpontjába telepített kör alakú szökőkút, valamint egy kisebb pavilon, amely találkozási pontként, árnyékos tartózkodóhelyként is funkcionálhatna. Az elszórtan elhelyezkedő fitness eszközöket pedig javasolnám, egy kisebb sport parkba rendezni. Mindezt a dekoratív évelő- és egyynyári kiültetések bővítésével lehetne kiegészíteni, hogy a Batthyány tér egész évben esztétikus, jól használható zöldfelületként működjön. Ezek mellett indokolt lenne az elavult közvilágítás, az utcabútorok, illetve a mosdó épületének megújítása is.

7.4 Eötvös park

Mivel az Eötvös park felújítása az elmúlt években történt, jelenleg véleményem szerint nem indokolt jelentős beavatkozás. A terület állapotának megőrzése érdekében elsősorban a rendszeres fenntartási munkákra, a gyepfelületek regenerálására, valamint a beteg vagy hiányos cserjék pótlására lenne szükség. A növényállomány folyamatos megfigyelése és ápolása biztosíthatja a park esztétikai értékének és kedvező ökológiai állapotának hosszú távú fennmaradását.

7.5 Honvéd liget

A Honvéd liget megújítása során elsősorban a közbiztonság javítására és a közvilágítás korszerűsítésére kellene hangsúlyt helyezni, mivel ezek alapvető feltételei a terület használhatóságának. Javasolnám továbbá a hiányos cserjék pótlását és az emlékfá környezetének esztétikai kiemelését. Újra lehetne gondolni a teljes növénykonceptiót, az ágyások kialakítását a vizuális egység megteremtése érdekében. A jelenlegi zöldfelületek korlátozott használhatósága indokoltá teszi a park szerkezeti elemeinek felülvizsgálatát.

7.6 Városház tér

A terület fejlesztésének célja a természeti karakter megőrzése és a zöldfolyosó szerep erősítése. Javasolt a fák állapotfelmérése és pótlása, a cserjeszint gazdagítása, valamint néhány árnyékos pihenőpont és kilátópont kialakítása a Mosoni-Duna felé. A burkolatok és az utcabútorok egységesítése, a közvilágítás korszerűsítése indokolt; a Dunakapu tér és a Radó-sziget irányú gyalogos kapcsolatok egyértelműsítése javítaná a használhatóságot.

7.7 Bisinger sétány

A Bisinger sétány kissé elhanyagolt, de jó adottságokkal rendelkező zöldfelület. Fejlesztésének elsődleges célja lehetne a park térszerkezeti rendezése. Ennek részeként javasolnám a burkolatok egységesítését és cseréjét, valamint az úthálózat átgondolását, logikus kialakítását, amely illeszkedne a park használati irányaihoz és csökkentené az áttapásokat.

Javasolnám az előregedett fák fokozatos cseréjét, valamint a cserjecsoportok pótlását, új, a városi környezethez jól alkalmazkodó fajok telepítésével. A cserjekiültetések egyben mikroklimatikus szerepet is betöltenének, mivel segítenének a környező utakról érkező zaj- és

légszennyezés csökkentésében. Több évelő és egynyári virággyás kialakítása szintén hozzájárulhatna a park esztétikai értékének növeléséhez.

A park jobb használhatóságának érdekében indokolt lenne a közvilágítás és az utcabútorok, valamint a játszótéri elemek és a sportpálya felújítása, bővítése. Ezen kívül a központi alulhasznosított részeket lehetne néhány további funkcióval és attrakcióval bővíteni, ami odahívna és megtartaná az embereket, például kutyafuttató vagy sporteszközök. A sétány keleti végén található Deák Ferenc Közgazdasági Technikum sportpályái jelenleg elszigetelten működnek. Ezeket érdemes lenne a parkba integrálni úgy, hogy napközben az iskolások használhassák, de délután a közösség számára is elérhetővé váljanak. A fejlesztések célja lenne, hogy a Bisinger sétány ne csupán átjáró zöldfelületként, hanem sokfunkciós, élhető városi parkként működjön. Megújítására készültek már tervek (INT-08).

8 Összegzés

A szakdolgozatomban Győr belvárosának zöldfelületi rendszerét vizsgáltam történelmi és jelenkori szempontból. Elemzésem középpontjában a város központi fekvésű, meghatározó parkjai álltak, mint a Radó-sziget, a Várfal-sétány, a Batthyányi tér, az Eötvös park, a Honvéd liget és a Bisinger sétány. A munkám során először lehatároltam a kutatási területet, majd irodalomkutatás, történelmi és térinformatikai elemzések, valamint terepi adatgyűjtés segítségével tártam fel a vizsgált zöldfelületek kialakulását és aktuális állapotát.

A tájtörténet elemzésem rámutatott arra, hogy Győr zöldfelületeinek alakulása szorosan összefügg a városszerkezeti fejlődéssel. A város belvárosban ma is megfigyelhető a középkori városszerkezet, a török háborúk idején épült erődítések, valamint a barokk korszak lenyomatai, amelyek meghatározták a zöldfelületek jelenlegi térbeli elhelyezkedését. Az egykori városfalakon belüli terület történelmi és építészeti értékei miatt műemléki védeltséget élvez, ami a fejlesztések lehetőségeit is befolyásolja.

Összességében elmondható, hogy Győr belvárosi parkjai és zöldfelületei városszerkezeti és esztétikai szempontból is kiemelt jelentőségűek, mivel a sűrűn beépített történelmi környezetben ezek biztosítják a rekreációs, ökológiai és közösségi funkciókat. Ennek megfelelően a fejlesztésük és fenntartásuk különösen fontos.

A városban megvalósuló új és felújítási projektek növényalkalmazása azonban többnyire azonos alapelveket követ, amely elsősorban az örökzöld cserjékre és az alacsony fenntartási igényű fajokra épít. Kevés évelőfelület, utcai fásítás és különleges faj jelenik meg itt. Mindez hozzájárul a fenntartható üzemeltetéshez, ugyanakkor korlátozza a zöldfelületek ökológiai értékének és vizuális változatosságának növelését. Ennek hátterében részben a szervezeti és a szemléletbeli korlátok, részben pedig a fenntartásra fordítható erőforrások hiánya áll.

Továbbá az is kiemelő, hogy ártéri elhelyezkedés miatt ezek beépíthetősége korlátozott, ezért is különösen fontos, hogy a vízpartok és a környező zöldfelületek a városi élet szerves részévé váljanak. Ennek egyik kulcsa a folyóparti sétányok összefüggő, közhasználatú rendszerének erősítése, valamint a partok elérhetőségének és bejárhatóságának javítása, hogy a lakosság minél közvetlenebb módon kapcsolódhasson a vízparti zöldfelületekhez.

A jövőben a káros környezeti hatások mérséklése érdekében elengedhetetlen a környezet tudatos védelme és a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztése. Emellett kiemelt feladat lenne a többfunkciós, rekreációs zöldfelületek bővítése, a vízvisszatartó ökológiai rendszerek

kialakítása, illetve új zöldfelületek kialakítása barnamezős területen vagy közlekedési infrastruktúra környezetében. Szintén fontos elemei lennének még a fenntartható városfejlesztésnek, a klímaváltozáshoz jobban alkalmazkodó fajok telepítése, valamint a lakossági szemléletformálás az ökológiai megoldásokkal kapcsolatban.

Győr városában sok természeti érték található, mint például a vízfelületek, erdőterületek. Ezek megőrzése alapvető cél, ahogy a körforgásos gazdasági modellek kialakítása és a fenntartható energiatermelési módok fejlesztései is. A város szempontjából külön célként jelenik meg a kék infrastruktúra fejlesztése is, amely magában foglalja a mederrendezéseket, vízparti területek revitalizációját, elérhetőségének funkciójának fejlesztését.

Összességében elmondható, hogy Győr zöldfelületi rendszere jelentős természeti és kulturális értéket képvisel. A dolgozat elemzései hozzájárulnak Győr zöldfelületi rendszerének komplexebb megértéséhez, valamint megalapozhatják azokat a fejlesztési irányokat, amelyek a történeti értékek megőrzése mellett a fenntartható és élhető városi környezet megteremtését támogatják.

9 Irodalomjegyzék

- Auer, J.** (2006): *Győr Megyei Jogú Város rendezési terveinek felülvizsgálata 2003–2005.* Győr.
- Borbíró, V. és Valló, I.** (1956): *Győr városépítés története.* Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Borovszky, S. (szerk.)** (1908): *Győr vármegye.* (Magyarország vármegyéi és városai).
- Czigány, J.** (1974): *Győr.* Budapest: Panoráma Kiadó.
- Dövényi, Z. (szerk.)** (2010): *Magyarország kistájainak katasztere.* Budapest: MTA Földrajztudományi Kutatóintézet.
- Fehér, I.** (1874): *Győr megye és város egyetemes leírása.* 659. o.
- Göcsei, I.** (1997): *Győr földrajza.* In P. Horváth (szerk.), *Győr története a kezdetektől napjainkig: Tanulmányok* (pp. 5–22). Győr: Győr Megyei Jogú Város Levéltára.
- Harasimowicz, A.** (2018): Green spaces as a part of the city structure. *Ekonomia i Środowisko / Economics and Environment*, 65(2), 45–62.
- Horváth, G.** (2001): *Kis győri kalauz.* Győr.
- Jim, C. Y. és Chen, W. Y.** (2003): Comprehensive framework for evaluating urban green spaces in cities. *Environmental Monitoring and Assessment*, 89(2), 155–176.
- Németh, Cs. és Hájos, B.** (1997): A zöld területek csökkenése, illetve a parkok alakulása Győrben – *A fák és a város.* Kisfaludy-napok verseny, Győr.
- Orbánné Horváth, M.** (2006): *Győri emlékhelyek és köztéri alkotások.* Győr.
- Sáry, I.** (1987): A városszépítés múltja. In *Győri városszépítő füzetek 1. – A városszépítés múltja és jelene* (p. 14).
- Sáry, I.** (1988): A Honvéd ligeti szabadság szobor. In *Belvárosi történelem. Győri városszépítő füzetek 2.*
- Sáry, I.** (1997): Győr küzdelme a szabad királyi kiváltságok elnyeréséért. In J. Bana és Gy. Morvai (szerk.), *Győr története a kezdetektől napjainkig* (pp. 49–54). Győr: Győr Megyei Jogú Város Levéltára. (Győri Millecentenáriumi Előadások.)
- Taylor, L. és Hochuli, D. F.** (2017): Defining greenspace: Multiple uses across multiple disciplines. *Landscape and Urban Planning*, 158, 25–38.

Winkler, G. (1997): Győr építészet. In J. Bana és Gy. Morvái (szerk.), *Győr története a kezdetektől napjainkig* (pp. 157–162). Győr: Győr Megyei Jogú Város Levéltára. (Győri Millecentenáriumi Előadások.) 1997.

Winkler, G. és Kurcsis, L. (1999): *Győr 1939–1999*. 1999.

World Health Organization (2016): Regional Office for Europe. *Urban green spaces and health – A review of evidence*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. 2016.

253/1997. (XII. 20.) (1997): Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK). *Magyar Közlöny*.

Internetes források:

INT-01: A Szigetközt, mint tájegységet, annak növény-és állatvilágát bemutató weboldal: https://www.szigetkoz.hu/index.php?site=szigetkoz_elovilaga

INT-02: Radó sziget csónakház tervek: <https://gyor.hu/a-gyori-spartacus-csonakhaz-jovoje/>

INT-03: Ágyúk a győri várfal tövében: <https://regigyor.hu/belvaros/agyuk-gyori-varfal-toveben/>

INT-04: Várfal sétányról: <https://induljelegyuton.hu/?tag=kastely-bastya>

INT-05: Kisalföld (2017) Kibővül a Püspökvár alatti sétány Győrben, játszótér is épül: <https://www.kisalfold.hu/gyor-es-kornyeke/2017/02/kibovul-a-puspokvar-alatti-setany-gyorben-jatszoter-is-epul-fotok>

INT-06: Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata (2023): Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Terve – Belső egyeztetési változat. Győr. (Letöltés dátuma: 2025. november 9.): <https://gyor.hu/easydocs/uploads/2023/04/>

<http://www.arrabonet.gyor.hu>

<https://www.arcanum.com>

10 Mellékletek:

Radó-sziget	
Létrejött, átalakult	1836, 1859
Méret	~30 300 m ²
Elhelyezkedés	Rába két ága között
Funkciók	Áthaladás a városrészek között, rendezvényhelyszín, kikapcsolódás, vízisportok
Burkolat	Aszfalt sétányok, térkő, szórt burkolat
Növényzet	Idős fák, kevés cserje, dekoratív ágyások <i>Aesculus hippocastanum</i> , <i>Platanus</i> × <i>acerifolia</i> , <i>Tilia cordata</i> , <i>Betula pendula</i> , <i>Carpinus betulus</i> , <i>Acer platanoides</i> , <i>Fraxinus excelsior</i>
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, ivókút, zenepavilon, étterem, csónakház, medence, első világháborús emlékmű, Sajó Károly emlékmű, Mosolygó Vénusz szobor
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Közepes fenntartás, kivéve ágyások, vizes élőhelyek védelme fontos
Használati intenzitás, célközönség	Magas forgalom, turisták, rendezvény látogatói, kikapcsolódni vágyók
Konfliktusok	Lezárt csónakház, cserjeállomány hiánya, kopott gyep,
Fejlesztési lehetőségek	Csónakház felújítása, cserjeállomány pótlása, úthálózat újítása

1. melléklet: Radó-sziget összefoglaló táblázat

Várfal sétány	
Létrejött, átalakult	1820-as évek
Méret	~16 800 m ²
Elhelyezkedés	Rába folyó mentén, egykori bástya helyén, a Radó-szigetről a Belváros felé haladva, a Rába kettős híd végénél
Funkciók	Közlekedési útvonal, kerékpározás, játszótér használat, horgászat, rekreáció
Burkolat	Térkö sétányok, gumiburkolat
Növényzet	Folyóparti fák, füves területek, dekoratív ágyások <i>Platanus occidentalis, Populus nigra, Aesculus hippocastanum, Alnus glutinosa, Acer campestre, Fraxinus excelsior, Sophora japonica</i>
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, ivókút, automata öntözőrendszer, játszótér, Szent István lovasszobor, Rábatext HE tanyaháza
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Közepes fenntartást igényel, automata öntözőrendszer csökkenti, vizes élőhelyek védelme fontos
Használati intenzitás, célközönség	Mérsékelt forgalom, Horgászok, kisgyermekes családok, sportolók, kikapcsolódni vágyók
Konfliktusok	Korlátozottan hasznosítható, időszakos elöntések
Fejlesztési lehetőségek	Zöldsáv bővítése, vízi élménypark, vízi közlekedés,

2. melléklet: Várfal sétány összefoglaló táblázat

Batthyány tér	
Létrejött, átalakult	1820, 1907, 2008
Méret	19 842 m ²
Elhelyezkedés	Régi városmag keleti peremén, vásártér helyén
Funkciók	Áthaladás, játszótér használat, sportolás, kutyasétáltatás, KRESZ tanulás, rekreáció
Burkolat	Aszfaltozott sétányok, szórt burkolat, gumilap
Növényzet	Idős fák, bokrok, dekoratív ágyások; <i>Prunus cerasifera 'Woodii'</i> , <i>Acer platanoides 'Globosum'</i> , <i>Platanus × acerifolia</i> , <i>Aesculus hippocastanum</i> , <i>Pinus nigra</i> , <i>Quercus robur 'Fastigiata'</i> , <i>Tilia cordata</i> , <i>Cercis siliquastrum</i> , <i>Koelreuteria paniculata</i>
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, ivókút, mosdó, játszótér, KRESZ park, sportpálya, Batthyány örökmécses, Honfoglalási emlékmű, Móra Ferenc, Fekete István, Gárdonyi Géza szobor
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Közepes fenntartás
Használati intenzitás, célközönség	Viszonylag magas forgalom, kisgyermekes családok, fiatalok, idősek, kutyatartók
Konfliktusok	Magas zaj és légszennyezés, rossz burkolati minőség, gyomosodás, áttaposások, elhasználódott berendezések
Fejlesztési lehetőségek	Szökőkút, pavilon, burkolatfelújítás és pótlás, elhasználódott berendezések lecserélése, dekoratív kiültetés bővítése

3. melléklet: Batthyány tér összefoglaló táblázat

Eötvös park	
Létrejött, átalakult	XX. sz eleje; 2020
Méret	~10 100 m ²
Elhelyezkedés	A vasútállomástól nyugatra, a Szent István út mentén, a Kazinczy Gimnázium előtt
Funkciók	Sport, játszótér használat, rekreáció
Burkolat	Térkő, rekortán, ütéscsillapító gumilap, stabilizált murva, homok
Növényzet	Idős lombos fák, árnyéki évelők, kevés egynyári <i>Calocedrus decurrens, Pinus wallichiana Sorbus dacica, Magnolia kobus, Ginkgo biloba, Fraxinus pennsylvanica, Liriodendron tulipifera,</i>
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, ivókút, mosdó, kerékpár tároló, napozóágy, automata öntözőrendszer, játszótér, idősek játszótere, futópálya, sportpálya, Petőfi Sándor emlékmű, Karácson Imre emlékmű
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Viszonylag magas fenntartási igény
Használati intenzitás, célközönség	Közepes forgalom környékbeli diákok, idősek, sportolók
Konfliktusok	Zaj- és légszennyezés, kopott gyepfelület, száraz sövénycserjék
Fejlesztési lehetőségek	Sövény pótlása, gyep karbantartás

4. melléklet: Eötvös park összefoglaló táblázat

Honvéd liget	
Létrejött, átalakult	1861, 1904, 2008
Méret	~7300 m ²
Elhelyezkedés	Szent István út mentén; Révai Miklós Gimnázium szomszédságában; vasútállomással szemben
Funkciók	Győrbe érkezők fogadása, áthaladás
Burkolat	Térköves sétányok
Növényzet	Idős lombos fák, cserjék, egynyári/kétnyári virágágások nagy felületen <i>Platanus × acerifolia</i> , <i>Carpinus betulus</i> , <i>Acer platanoides</i> , <i>Tilia cordata</i> , <i>Picea abies</i> , <i>Cercis siliquastrum</i> ,
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, Szabadság-szobor, vendéglátóegység
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Közepes fenntartás, egynyári ágyások gondozása magas
Használati intenzitás, célközönség	Magas áthaladó forgalom
Konfliktusok	Kevés a jól kihasználható zöldfelület, idős fák érzékenysége, közvilágítás hiánya, hiányos cserjefoltok
Fejlesztési lehetőségek	Közvilágítás javítása, növényzet pótlása, több funkció

5. melléklet: Honvéd liget összefoglaló táblázat

Városház tér	
Létrejött, átalakult	1906
Méret	~12 000 m ²
Elhelyezkedés	Szent István út mentén, Városháza előtt
Funkciók	Áthaladás, rendezvényhelyszín
Burkolat	Térkő
Növényzet	Egynyáriak, kétnyáriak, örökzöldek, bokorfák, nyírt sövények <i>Populus spp.</i> , <i>Platanus × acerifolia</i> , <i>Carpinus betulus</i> , <i>Fraxinus ornus</i> , <i>Taxus spp.</i> , <i>Buxus sempervirens</i>
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, díszkút, I Love Győr felirat, kereszt emlékmű, Nap és Duna szobor, híd
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Magas fenntartási igényű ágyások, sövények
Használati intenzitás, célközönség	Nagyon magas, állandó áthaladó forgalom, rendezvények helyszíne
Konfliktusok	Kevés árnyék, kedvezőtlen mikroklíma
Fejlesztési lehetőségek	Több árnyékos terület kialakítása

6. melléklet: Városház tér összefoglaló táblázat

Bisinger park	
Létrejött, átalakult	1906, 2011
Méret	~29 000 m ²
Elhelyezkedés	Szent István út és Baross Gábor út kereszteződésénél, egykori ló- és marhavásártér
Funkciók	Áthaladás, játszótér használat, találkozási pont, rekreáció
Burkolat	Aszfaltozott, térköves sétányok
Növényzet	Sok idős fa, árnyéktűrő cserjék, kevés dekoratív ágyás; <i>Quercus robur 'Fastigiata', Taxus baccata 'Fastigiata', Acer platanoides 'Globosum', Sophora japonica Cercis siliquastrum, Tilia cordata</i>
Berendezések	Pad, hulladékgyűjtő, ivókút, mosdó, játszótér, vizes játszótér, sportpálya, szökőkút+Faun és nimfák, 1956-os szabadságharc emlékműve, Oszágzászló, Hármaskút emlékmű
Fenntartási igény, fenntarthatóság	Magas fenntartási igényű vizes játszótér
Használati intenzitás, célközönség	Közepes forgalom kisgyermekes családok, környékbeli lakosok
Konfliktusok	Zaj- és légszennyezés, bonyolult úthálózat, áttaposások, néhol burjánzó növényzet, játszóeszközök és sportpálya rossz minősége
Fejlesztési lehetőségek	Térszerkezeti felújítás, burkolatok, cserjesáv, közvilágítás fejlesztése, kutyafuttató, sportpályák integrálása a parkba

7. melléklet: Bisinger park összefoglaló táblázat

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Sipőcz Evelin
Neptun-kódja:	M3MOCP
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb: .....
Tantárgy neve/kódja:	Szakedolgozat
A munka címe:	Győr belvárosi zöldfelületeinek fejlődése

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

- A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.
(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)
- B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.
(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Ötletelés, külföldi források fordítsa	ChatGPT - 5	

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve, verziója, elérhetősége	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Sipőcz Evelin
A Hallgató Neptun kódja: M3MOCP
A dolgozat címe: Győr belvárosi zöldfelületeinek fejlődése
A megjelenés éve: 2025.
A konzulens intézetének neve: Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitórius rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitórius rendszerében.

Kelt: 2025. év 11. hó 10. nap

Hallgató aláírása